

MAGYAR BANKSZÖVETSÉG

BESZÁMOLÓ

**A MAGYAR BANKSZÖVETSÉG
2011. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL**

BUDAPEST, 2012. MÁRCIUS

Tartalom

GAZDASÁGI KÖRNYEZET – A HITELINTÉZETEK 2011. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉNEK FŐ JELLEMZŐI.....	7
SZABÁLYOZÁSI, SZAKMAI KÉRDÉSEK	12
1. A LAKOSSÁGI DEVIZAHITELESEK HELYZETÉNEK KEZELÉSÉT CÉLZÓ LÉPÉSEK.....	12
1.1 Gyűjtőszámlahitel.....	12
1.2 Végtörlesztés	12
1.3 A Kormány és a bankok közötti decemberi megállapodás	13
1.4 A Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET).....	13
1.5 A lakossági devizahitelek kezeléséhez kapcsolódó számviteli elszámolási, adózási és adatszolgáltatási kérdések	14
2. VÁLLALATI HITELEZÉS.....	15
2.1 KKV hitelezés.....	15
2.2 Agrárhitelezés	15
2.3 Az Energiatörvény módosításának hitelezési következményei.....	16
3. ÖNKORMÁNYZATI PROJEKT	16
4. A KÖZPONTI HITELINFORMÁCIÓS RENDSZERRŐL (KHR) SZÓLÓ TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSA	17
5. AZ OBA ÜGYFÉL-TÁJÉKOZTATÓVAL ÉS A TERVEZETT OBA DÍJEMELÉssel ÖSSZEFÜGGŐ EREDMÉNYEK	17
6. A HITELINTÉZETEK TEVÉKENYSÉGÉT BEFOLYÁSOLÓ JOGSZABÁLYTERVEZETEK.....	18
6.1 A csődtörvényt érintő változások.....	18
6.2 A bírósági végrehajtási törvény módosítása.....	18
6.3 Új adatvédelmi törvény	19
6.4 Az új Polgári Törvénykönyv.....	19
6.5 Közjegyzői díjak	20
6.6 Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának bankszektort érintő vizsgálatai.....	20
6.7 Egyoldalú szerződésmódosítás: szakmai segítségnyújtás a Partiscum XI. Takarékszövetkezet ügyében	20
7. PÉNZFORGALMI KÉRDÉSEK	21
7.1 Pénzforgalmi fogalomtár készítése	21
7.2 Alapszámla önszabályozás	21
7.3 Kézpénzforgalmazási és díjvita a jegybankkal	22
7.4 Bankkártya terület.....	22
8. ADÓZÁSI KÉRDÉSEK, ESEMÉNYEK.....	23
9. BANKVÁLTÁSI KÓDEX.....	24
10. A PSZÁF FOGYASZTÓVÉDELMI CÉLÚ ADATSZOLGÁLTATÁSAI	24
11. Javadalmazási politika	24
12. FELÜGYELETI ÉS JEGYBANKI ADATSZOLGÁLTATÁSOK.....	25
13. A PÉNZÜGYI BÉKÉLTETŐ TESTÜLET MEGALAUÁLÁSA ÉS MŰKÖDÉSÉNEK ELSŐ TAPASZTALATAI	25
14. KÜLÖNFÉLÉK.....	26
14.1 Fogyasztói csoportok kivezetése	26
14.2 Vörösiszap-károsult banki adósok	26
14.3 PSZÁF módszertani útmutató az internetbanki szolgáltatások biztonságáról	26
14.4 Bankrablási helyzetkép.....	26
A MAGYAR BANKSZÖVETSÉG 2011 ÉVI FONTOSABB KAPCSOLATAI, ESEMÉNYEI, RENDEZVÉNYEI – KOMMUNIKÁCIÓ.....	26
1. EURÓPAI BANKFÖDERÁCIÓ	26
1.1 Az Európai Bankföderáció szabályozással kapcsolatos tevékenysége.....	26
1.1.1 Globális és Európai Unió szabályozás.....	26
1.2 Az Európa Bankföderáció budapesti ülése.....	28
1.3 További kapcsolatok, konzultációk	29
1.4 Nemzetközi és európai önszabályozás.....	30
1.3.1 Bankszámla díjak átláthatósága és összehasonlíthatósága	30
1.3.2 Elsőrangú Fedezettségű Értékpapírok (Prime Collateralized Securities)	30
2. HAZAI KAPCSOLATOK, KONFERENCIÁK	30
2.1 Partnerségi megállapodások együttműködési szerződések	30

2.2 Kapcsolattartás társszervekkel (MABISZ, FOE)	31
2.3 Együttműködési szerződés az ORFK-val	31
2.4 Konferencia a FATCA-ról	31
2.5 Konferencia a 2012. évi adóváltozásokról	31
2.6 Számviteli konferencia hitelezéssel, és kockázatkezeléssel foglalkozó banki szakértőknek	31
3. KOMMUNIKÁCIÓ	32
3.1 A Bankszövetség 2011. évi kommunikációjának fő vonulatai	32
3.2 Magyar Bankszövetség megjelenése a médiában, sajtóstatisztika.....	32
3.3 Bankszövetségi Sajtóklub.....	32
3.4 Banki ügyfelek tájékoztatása.....	33
3.5 Hitelintézeti szemle.....	33
MELLÉKLET	34
NEMZETKÖZI KITEKINTÉS: PRUDENCIÁLIS SZABÁLYOZÁS ÉS FELÜGYELET.....	34
I. A BANKRENDSZER TŐKEHELYZETÉNEK ÉS LIKVIDITÁSÁNAK A MEGERŐSÍTÉSE.....	34
I.1. Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS) - A Bazel III szabályozás részleteinek finomítása.....	34
I.2 Az EU-s tőkekövetelmény direktíva módosításai (CRR/CRD4) - Egységes európai szabálykönyv	35
I.3 Hatásvizsgálatok.....	37
I.4 Iparági álláspontok.....	37
I.5 USA-beli szabályozási fejlemények – A CRD 3 bevezetésének a felülvizsgálata	38
I.6 Uniós javaslatok a bankok feltőkésítésére.....	38
II. A RENDSZERSZEMPONTBÓL FONTOS INTÉZMÉNYEK (SIFIS, G-SIBS) SZABÁLYOZÁSA - BANKVÁLSÁG-KEZELÉSI KERETEK	39
II.1 A rendszerszempontból fontos intézmények (SIFIs, G-SIBs) szabályozása.....	39
II.2 Bankválság-kezelési keretek	40
III. PÉNZÜGYI FELÜGYELET - EURÓPAI BANKHATÓSÁG.....	41
IV. TOVÁBBI SZABÁLYOZÁSI FEJLEMÉNYEK	41

Vezetői összefoglaló

A Magyar Bankszövetség 2011-ben történetének egyik legintenzívebb időszakát élte át – elsősorban a továbbra is nehéz gazdasági helyzet, és az ennek során kialakult devizahitelezési problémakör kezelése miatt. Másrészt 2011 első félévében Magyarország első ízben töltötte be az Európai Unió Tanácsának soros elnöki tisztségét. Ehhez kapcsolódóan a Magyar Bankszövetség szervezésében Magyarország adott otthont az Európai Bankföderáció számos rendezvényének, köztük az Elnökség és a Végrehajtó Bizottság üléseinek.

Az elmúlt évben a kormányzat egyik legfontosabb törekvése az volt, hogy enyhítse a devizában eladósodott lakosság fizetési terheit, tompítsa a túladósodottság mindennapi közgazdasági következményeit. Ennek érdekében - esetenként a bankokkal együttműködve, más esetekben a banki érdekek súlyos megsértésével – különféle megoldásokkal élt a devizahitelek terheinek mérséklésére.

A banki közösség – miközben a lakossági ügyfeleknek kínált különböző fizeteskönnyítési, illetve átütemezési konstrukciókon keresztül minden lehetséges módon megpróbált könnyíteni adóssai helyzetén - mindvégig nyitott volt a kormányzattal való tárgyalásra az átfogó megoldás érdekében. Az év során folyamatos egyeztetésekkel és összehangolt konkrét vállalásokkal segítette a devizahitelezés lakossági érintettjeinek, és vizsgálta a kialakult helyzet hatásait, a megoldási lehetőségeket.

A Magyar Kormány május 31-én jelentette be az 5 pontos Otthonvédelmi Akciótervet. A Bankszövetséggel az első félévben folytatott tárgyalások nyomán a Kormányzat megkezdte az akcióterv megvalósítását, melynek elemei az árfolyamgát bevezetése, a kamattámogatási program kidolgozása, a Nemzeti Eszközkezelő Társaság felállítása, a kilakoltatási moratórium feloldása és az árverési kvóták bevezetése, valamint a devizaalapú jelzáloghitelezés újbóli engedélyezése voltak.

A Magyar Bankszövetség – miközben tagjai felkészültek az augusztus 12-étől élő árfolyamgát és a hozzá kapcsolódó gyűjtőszámla alkalmazására – a gyakorlati megvalósítás során számos szakmai kérdésben foglalt állást, és javaslatokat tett a nemzetgazdasági tárca felé, valamint egyeztetéseket folytatott a Közjegyzői Kamarával.

A kormányzat ugyanakkor szeptember közepén – minden előzetes egyeztetést mellőzve – rekord gyorsasággal fogadtatta el a Parlamentben a végtörlesztésről szóló jogszabályt, amelyet a hatályba lépése után számos ponton módosítani kellett. A Magyar Bankszövetség minden lehetséges fórumon kifejtette szakmai aggályait a törvény alkotmányellenességéről, várható nemzetgazdasági hatásairól, valamint a végrehajtás nehézségeiről. Az Elnökség döntése alapján a Bankszövetség és az érintett bankok az Alkotmánybírósághoz fordultak. Az időközben végbement jogszabályi változások miatt 2012 elején szükségessé vált, hogy a közvetlenül érintett hitelintézetek az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszt terjesszenek elő. A panasz benyújtását a Bankszövetség szakmailag előkészítette és koordinálta. Emellett néhány anyabank az Európai Bizottság illetékes szervénél is jogorvoslatot kezdeményezett.

A korábbi megállapodás egyik lényeges pontjaként az ősz folyamán felállt a Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET), amelynek előkészítésében Bankszövetség képviselői is részt vettek. A NET-ről szóló jogszabály tervezete átvette a május végi megállapodásban szereplő rögzített forgalmi értékeket, a Társaság létrehozása azonban az eredeti tervekhez képest

jelentősen módosult. A Bankszövetség jelzésére a Kormányzat vállalta, hogy felülvizsgálja a Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET) tevékenységéről szóló jogszabályt és - szintén bankszövetségi kezdeményezésre – minden gyerekes családra kibővíti az érintettek körét.

A Kormányzat kezdeményezésére októberben ismét tárgyalássorozat kezdődött a lakossági devizahiteles adósok kérdésének kezelésére. Az egyeztetések eredményeképp 2011. december 15-én a bankok szempontjából is elfogadható – előzetesen tett javaslatainkkal jórészt egyező - kompromisszumos megállapodást sikerült tető alá hozni. Ez azon túl, hogy végérvényesen lezárta a bankok által korábban támadott (és továbbra is jogérvényesítési szakaszban lévő) végtörlesztést -, megfelelő garanciákat tartalmaz arra nézve, hogy a jövőben ne legyenek újabb, a bankszektort érintő külön terhek. Továbbá arra is lehetőséget biztosít a hitelintézeteknek, hogy a pénzügyi különadóban érvényesítsék a devizahiteles mentőcsomagok „eredményeként” elszenvedett veszteségeik egy részét.

Előremutató a megoldás azon pontja, amely a teljesítő állományt érintően - az adósok korábbiaknál lényegesen szélesebb körének elérhetővé tett árfolyamgát konstrukció esetében - a bankrendszer és az állam közös tehermegosztásán alapul. Ugyanakkor a felek között megerősödött szakmai együttműködés egyértelmű jele a megállapodásban szereplő Növekedési Paktum, amely jelenleg egyeztetés alatt van.

A Magyar Bankszövetség komoly sikerének tartja, hogy hosszú évek vitáját követően – az Otthonvédelmi Akciótervhez kapcsolódóan - az Országgyűlés törvényt alkotott a pozitív adóslista bevezetéséről. Azonban a sürgősséggel elfogadott jogszabály eredeti formájában számos ponton nehezítette a törvényi cél végrehajtását, ezért módosító javaslatainkkal a Nemzetgazdasági Tárcához fordultunk, melynek eredményeként megtörtént a törvény korrekciója.

A Bankszövetség külön projektet indított a nagyon szoros határidővel folyó Központi Hitelinformációs Rendszer (KHR) felállításával kapcsolatos munkákra. Folyamatosan egyeztetett a témában, koordinálta a folyamatokat, javaslatokat fogalmazott meg az ügyfelek tájékoztatásáról, illetve tájékoztatást és segítséget nyújtottunk tagbankjainknak az adattovábbítás jogi hátterének megteremtése kapcsán.

A lakossági ügyfelek problémájának a kezelésén túl magas szintű munkacsoportok, illetve irányításukkal szakértői csoportok foglalkoztak az önkormányzati, illetve a KKV hitelezés aktuális kérdéseivel. A kidolgozott javaslatokról több esetben tárgyaltak a megfelelő testületek képviselőivel, illetve átadták azokat a kormányzati illetékeseknek

Az év további fontos eseménye, hogy megkezdte tevékenységét a Pénzügyi Békéltető Testület. A Bankszövetség már a Pénzügyi Békéltető Testületekről szóló jogszabály tervezete és a végrehajtáshoz kapcsolódó szabályzatok kapcsán megfogalmazta aggályait a javasolt szervezeti konstrukcióval szemben. Legnagyobb problémának a szervezet PSZÁF-ba való integrálását láttuk. Mindemellett az Elnökség - a PSZÁF elnöke kérésének a figyelembe vételével - azt ajánlotta tagjainak hogy egyedi ügyekben meghatározott ügylet-, illetve kárérték alatt tegyenek alávetési nyilatkozatot a Pénzügyi Békéltető Testület döntéseivel kapcsolatban. Az alávetésről a tagbankoknak önállóan döntöttek.

A napközbeni elszámolást magyarországi bevezetését megvalósító Intergiro2 (IG2) projekt minden bizottságában aktív szerepvállalással dolgozik a Bankszövetség. Az intenzív munka

és szakmai együttműködés eredményeként a projekt előreláthatólag a tervezett határidők szerint végrehajtható.

A Bankszövetség jogi munkacsoportja folyamatosan értékelte és véleményezte az időszak alatt példátlan tömegben megszületett törvényeket, amelyek közül kiemelésre méltó a csődtörvény többszöri módosítása - így különösen a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csődeljárásáról és felszámolásáról szóló különös szabályok -, a központi hitelinformációs rendszerről szóló törvény, a bírósági végrehajtási törvény módosítása, az új adatvédelmi törvény, az új Munka Törvénykönyve, valamint az új Polgári Törvénykönyv előkészítése.

A Bankszövetség vezető munkatársai az Országos Betétvédelmi Alap (OBA), illetve a Befektetővédelmi Alap (BEVA) igazgatósági tagjaként is képviselik a banki közösséget. 2011-ben az OBA igazgatóságában sikeresen léptünk fel a banki érdekek mellett mind a tervezett ügyfél-tájékoztató kapcsán, mind az OBA díjak felemelésének a megakadályozásában. A BEVÁ-nál az elmúlt év legfontosabb eseménye a kockázatarányos díjrendszer bevezetése volt.

A Bankszövetség munkatársai aktívan részt vettek az Európai Bankföderáció munkabizottságainak tevékenységében, s tagbankjaink szakértőivel képviseltetjük magunkat az újonnan megalakult (a pénzügyi szektor adóival foglalkozó, illetve a kockázat értékelési) munkacsoportokban. A Végrehajtó Bizottság napirendjére magyar vonatkozású ügyek (pl. végtörlesztés) is felkerültek, s az EBF támogatta a magyar kéréseket.

2011-ben a globális és az európai bankszabályozást a válság nyomán felszínre került problémák kezelésére irányuló javaslatok részleteinek a kidolgozása jellemezte; lényegében a korábbi években megkezdett szabályozási munkálatok folytatódtak. Ennek megfelelően a szabályozási törekvések középpontjában továbbra is a bankok tőkehelyzetének és likviditásának a megerősítése; a rendszerszempontról fontos intézmények működési, illetve bankválság kezelési kereteinek a kialakítása; a központi elszámoló partnerek és az OTC derivatívák szabályozása; valamint a felügyeleti alapelvek továbbfejlesztése állt. Az EBF az említetteken túl - a bankokkal szembeni ellenérzések erősödésére reagálva - kiemelt jelentőséget tulajdonít kommunikációs stratégiájának, amelynek kidolgozása munkatársunk vezetésével történik.

Gazdasági környezet – A hitelintézetek 2011. évi tevékenységének fő jellemzői

2011-ben a szerény növekedést mutató magyar gazdaságban folytatódott a hitelintézetek eszközeinek nominálértéken vett stagnálása, reálértéken való gyors zuhanása; az NPL ráta a háztartások bankhiteleinél 3%-ponttal, a vállalkozók bankhiteleinél 5%-ponttal nőtt, [az NPL ráta ekkora 2012. évi növekedése, sikeres IMF hitel-megállapodás esetén, valószínűtlen] a forintárfolyam gyengülése miatt a devizahitelesek terhei nőttek; a kormányzat közvetlenül (banki különadó, végtörlesztés terhei) és a CDS-en keresztül közvetve szinte teljesen meghatározta a bankok eredményességét: a bankok veszteségesek lettek (ROE: -3,8 %, reál-ROE: -7,5 %), tőke megfelelésük (TMM=13,47%) megfelelő volt.

2011-ben a világgazdaság 3,8 %-kal, az EU 1,6 %-kal, a Közép- és Kelet Európai fejlődő államok 5,1%-kal nőttek, a magyar gazdaság GDP-je 1,7%-kal nőtt. A magyar hitelintézetek (bankok + fiókok + szövetkezetek) összes eszközei folyóáron 2011-ben 2010-hez képest 2,7%-kal nőttek, (a 22,6 % súlyú értékpapírok 5,2%-kal, a 7,8 % súlyú jegybanki és bankközi betétek 14,1%-kal nőttek, míg az 59% súlyú hitelek 2%-kal csökkentek.) Ha az ügyfélhitelek/GDP arányát (a pénzügyi mélységet) vizsgáljuk, akkor a jelenlegi 51%-os mélység nagyjából a 2007. évi aránnyal egyező, ami az ország fejlettségének megfelel.

1. táblázat Hitelintézetek összes eszköze folyóáron (milliárd HUF-ban)

HITELINTÉZETEK	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pénztár és elsz. számlák	689	644	491	505	782	759	765	917	673	626	694	734
Forgatási célú értékpapírok	580	487	458	912	890	933	1283	2113	2570	4340	3328	3407
Befektetési c. v. értékp	740	1004	1059	1534	1508	1627	1631	1831	2922	3189	3793	4086
Értékpapírok összesen	1320	1491	1517	2446	2398	2560	2914	3944	5491	7529	7121	7492
Jegybanki és bankközi betétek	1528	1476	1445	1391	1745	2391	2681	1940	2175	2382	2275	2595
jegybanki betétek		492	643	425	543	1307	1219	468	827	472	452	889
bankközi betétek		984	802	966	1203	1084	1462	1472	1347	1910	1823	1706
Hitelek (nettó állomány)	4323	4905	6097	8523	9977	11935	14223	17319	20979	19791	19911	19520
vállalkozói hitelek	3076	3176	3284	4154	4772	5433	5994	6923	7456	6958	6745	6612
háztartások hitelei	429	677	1204	2265	2914	3712	4613	5847	7536	7519	8093	7722
Vagyon érdekeltségek	192	156	197	257	248		500	555	638	651	686	777
Aktív kamatelhatárolások	117	109	114	184	249	241	234	299	505	460	427	456
Egyéb a. elsz.és eszk.	71	90	144	186	241	268	521	671	959	661	509	864
Saját eszközök	187	169	192	268	326	404	589	688	642	591	600	667
Eszközök összesen	8427	9040	10196	13759	15965	18850	22428	26334	32063	32691	32223	33106

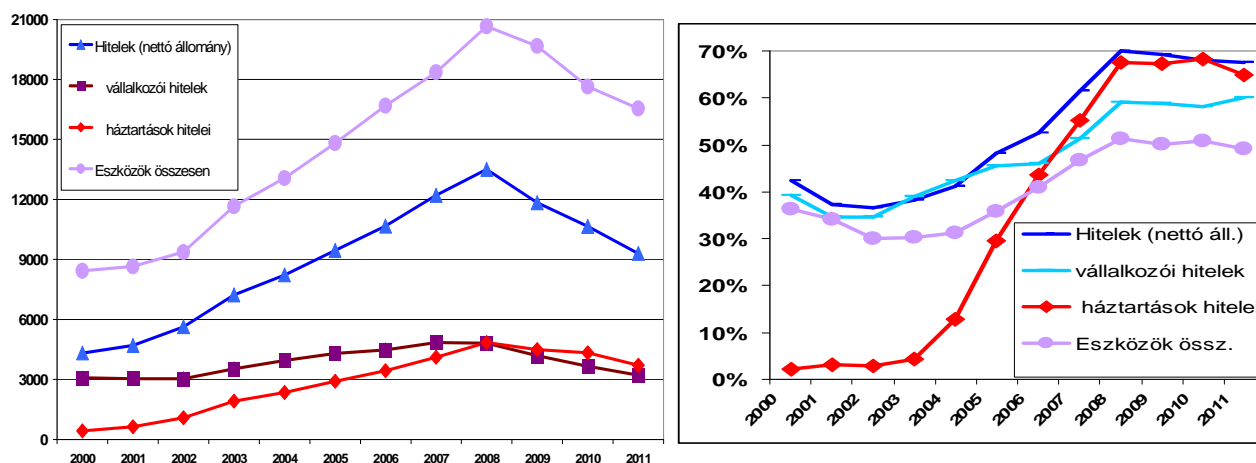
Forrás: PSZAF

Ahhoz, hogy az eszközök reálértéket megbecsüljük, több szűrőt alkalmaztunk, előbb a devizahiteleket egy olyan kosárral korrigáltuk, amelyben az € és a svájci frank fele-fele arányban szerepelt, majd ezt követően a teljes állományt a fogyasztói árszinttel elosztottuk. Árfolyam és inflációs szűrt értéken vizsgálva a hitelintézetek összes eszköze 2011-ben a 2008 évi értéknek 80%-át, a nettó hitelállomány a 69%-át, (ezen belül a vállalkozói hitelállomány a 67%-át, a háztartási hitelállomány 76%-át) teszi ki; 2010-hez képest a csökkenés ennek kb. 1/3-a volt, mivel az összes eszköz 2011-ben a 2010 évinek 94%-át, a hitelek nettó állománya a 87%-át, (ezen belül a vállalkozói hitelek a 88%-át, a háztartási hitelek a 86%-át) teszi ki.

Folyóaras adatok alapján a hitelintézetek devizahányadának évtizedes alakulását követhetjük az 1. ábra jobb részén, az összes eszköz devizahányada 2000-ben 36% volt, ami 2002-ben 29%-ra esett, innét 2008-ban 51%-ra nőtt, majd 2011-re 49%-ra csökkent. A vállalkozói hitelek devizahányada hasonló mintázat szerint alakult, 2000-ben 39%, 2002-ben 35%, 2008-ban 59% és 2011-ben 60%. A háztartási hitelek devizahányada 2000 évi 2%-

ról 2010-ben 68%-ra ugrott fel, majd részben a végtörlesztés hatására 65%-ra csökkent 2011 végére.

1 ábra Hitelintézetek árfolyam és inflációsúrt adatai, és a devizahányad 2000-2011-ben

Forrás: PSZAF és MNB alapján szakértői becslés

Megvizsgáltuk (folyóáras adatok alapján), hogy a hitelintézetek néhány eszköztételében miként rajzolódott át a piaci részarány 2005-2011 között. A bankok a hitelintézetek összes eszközének 93%-át bírták 2005-ben, ami 2008-ra 91%-ra mérséklődött, majd 2011-re 87%-ra csökkent. A szövetkezetek részaránya szintén csökkent a 2005 évi 7%-ról 2008-ban és 2011-ben is 5%-ra. A teljes hitelállományon belül 2005-ben a bankok súlya 95% volt, ami 2011-ben 90%-ra csökkent, a szövetkezetek 2005-ös 5%-os részarányukat itt sem tudták megtartani, az 2008-ban 3%-ra, 2011-ben 4%-ra csökkent. A háztartási hiteleken belül a bankok 2005-11 között 3%-pontot, míg a szövetkezetek 4%-pontot veszítettek. A vállalati hitelállományon belül a bankok 2005-ös 96%-os részaránya úgy csökkent 88%-ra 2011-ben, hogy közben a szövetkezetek 3%-ról 5%-ra növelték súlyukat. (Ha pl. a szövetkezetek 20%-kal növelnék vállalati hiteleiket, akkor ezzel a hitelintézetek vállalati hitelállománya 1%-kal nőne.)

2. táblázat Hitelintézetek eszközeinek részarány változása

	2005	2005	2005	2005	2008	2008	2008	2008	2011	2011	2011	2011
	bank	fiók	szöv.	hitelint	bank	fiók	szöv.	hitelint	bank	fiók	szöv.	hitelint
Értékpapírok összesen	86%	0%	14%	100%	85%	7%	8%	100%	86%	7%	7%	100%
Hitelek (nettó állomány)	95%	0%	5%	100%	95%	2%	3%	100%	90%	6%	4%	100%
vállalkozói hitelek	96%	0%	3%	100%	93%	3%	4%	100%	88%	7%	5%	100%
háztartások hitelei	91%	0%	9%	100%	95%	0%	5%	100%	88%	7%	5%	100%
Eszközök összesen	93%	0%	7%	100%	91%	4%	5%	100%	87%	7%	5%	100%

Forrás: PSZAF

A **nem pénzügyi vállalkozások** bruttó **banki** hitele (folyóáron) 6530 mrd HUF volt 2011 végén, a 2010 végi értéket 0,2 %- ponttal meghaladta. Rendkívül gyorsan nőtt a 90 napon túl lejárt hitelek aránya; az NPL ráta 2011. végén 15,4%-os volt, 2010. végén 10,8%, Vállalatméret szerint a bruttó hitelek részaránya az elmúlt két évben érdemben nem változott.

3. táblázat Nem pénzügyi vállalkozások bruttó banki hitelei

	összes bruttó hitel, mrd HUF-ban	NPL	összesen	nagy	közép	kis	mikró
2010.dec. auditált	6514	10,8%	100%	54%	14%	16%	16%

2011.márc.	6162	11,2%	100%	53%	14%	16%	17%
2011. jún.	6133	13,0%	100%	54%	14%	16%	17%
2011. szept..	6423	13,8%	100%	54%	14%	16%	17%
2011.dec. előzetes	6530	15,4%	100%	53%	14%	16%	17%

Forrás: PSZAF

A **háztartások** bruttó hiteleiről és a hozzátartozó NPL rátáról 2009-2011-re vonatkozólag részletes ismereteink vannak. A háztartások NPL rátája 2010 végén 10,1% volt, ami 0,7 %- ponttal kisebb, mint a nem pénzügyi vállalkozásoké, míg 2011. végén a háztartási 13 %-os NPL ráta 2,4%-ponttal volt kisebb, mint a nem pénzügyi vállalkozásoké. Az első három oszlop a LH=lakáshitel (rendre: piaci Ft, támogatott Ft, deviza), a piaci forinthitelek NPL értéke minden évben meghaladta a devizahitelét. A következő két oszlop a SZaJH=szabad felhasználású jelzáloghitel (rendre: Ft és deviza), itt is a forinthitel NPL aránya magasabb, mint a deviza hiteleseké, miközben jelentősen magasabb NPL-jük, mint a lakáshitelekénél. A személyi hitelek (SzeH) esetén ismét közel duplája a forinthitelek NPL-je a devizahitelekének. A GH=gépjárműhitelek esetén már közel 10-szeres a forinthitelek NPL-je. Az utolsó négy oszlopban ilyen megbontás nincs, a FOszlH=folyószámlahitel, az ÁruVH=áruvásárlási hitel, az EgyébH=egyéb hitel valamint az Összes háztartási hitelek következnek.

4. táblázat Háztartások hitelintézeti bruttó hitelei (mrd HUF);

	LHPFt	LHTFt	LHD	SZaJHFt	SZaJHD	SzeHFt	SzeHD	GHFt	GHD	FOszlH	ÁruVH	Egyéb
2009	126	1248	2461	29	2048	261	220	23	264	399	84	24
2010	249	1146	2819	148	2320	268	182	36	255	446	68	20
2011	447	1028	2637	270	2290	284	138	55	274	386	46	18
	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL	NPL
2009	15,9%	1,7%	4,2%	35,1%	7,5%	11,9%	9,8%	64,8%	2,3%	19,4%	9,4%	20,5%
2010	11,9%	2,4%	6,6%	16,6%	12,7%	15,6%	12,2%	60,9%	2,7%	25,6%	11,8%	23,0%
2011	13,7%	2,5%	10,1%	21,4%	18,0%	21,3%	12,8%	61,5%	6,8%	12,0%	15,8%	21,4%

Forrás: MNB

A banki forrásokon belül 2011. december 31-én a tőkekövetelmény minimális szintje 1409 mrd HUF, a kockázatok fedezésére figyelembe vehető szavatoló tőke 2372 mrd HUF, a tőke-megfelelési mutató (TMM) 13,47% volt, vagyis a bankok összességét tekintve kellőképpen el voltak látva tőkével. A jegyzet tőkének mindössze 10,3%-a volt közvetlen belföldi tulajdonban, ez az elmúlt 9 év legalacsonyabb aránya. A források 37,5%-a devizában nominált, 26,4%-a származott külföldről (ez utóbbinak 45,8%-a bankközi betétként).

5. Banki források (mrd HUF-ban) és a források összetétele

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Források összesen	9040	10196	12861	14912	17559	20763	24376	29178	28996	28125	28906
források devizahányada	33,6%	26,8%	27,9%	27,5%	31,6%	36,0%	38,8%	42,1%	43,1%	40,6%	37,5%
saját tőke/forrás	8,5%	8,7%	8,3%	8,5%	8,2%	8,3%	8,2%	7,5%	8,3%	8,3%	8,7%
közvetlen külföldi forrás /összes forrás	16,0%	13,6%	17,7%	17,4%	21,3%	22,0%	24,6%	29,8%	28,2%	28,5%	26,4%
külföldi bankközi betét/ közvetlen külföldi forrás	16,5%	17,7%	31,7%	27,8%	35,6%	36,6%	43,0%	42,8%	42,6%	46,0%	45,8%

Forrás: PSZAF

6. táblázat Hitel/belföldi betét arány

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
93%	102%	122%	130%	140%	146%	165%	181%	169%	174%	165%

Forrás: PSZAF

A 2011. végi 165 %-os **hitel/belföldi betét** arány 19123 mrd HUF hitel és 11593 mrd HUF betét mellett alakult ki. Ha az arányt 110%-ra akarnák „azonnal” leszorítani és ez fele részben betétnövekedésként fele részben hitelcsökkenésként valósulna meg, akkor a háztartások kezében lévő több ezer mrd HUF nem részvény+részvény értékpapírok bankbetétre történő cserére való ösztönzése lehetne a megoldás egyik fele, míg 3000 mrd HUF hitelcsökkenést egyrészt az erősödő forint magyarázhatja, a többit a recessziós környezet logikája alakíthatja.

A 2011. évi **banki eszközarányos eredménytétel** alakulását illetően:

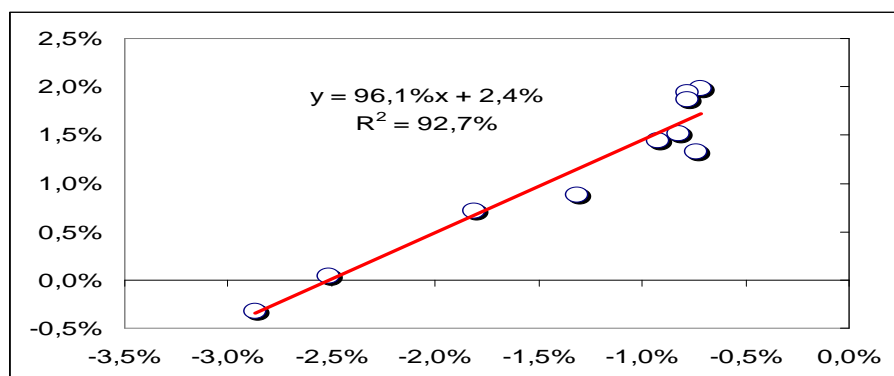
- 3,0 %-os kamateredmény nem tért el az előző évitől, 2002-ben még 4%-os volt, onnét többé-kevésbé egyenletesen csökkent le a jelenlegi szintre, ami a nagyobb pénzügyi mélységet mutató országok adataihoz képest még túl magasnak mondható.
- 1,0 %-os nem kamateredmény 0,4 % - ponttal magasabb, mint az előző évben, ugyanakkor az elmúlt 10 év második legalacsonyabb értéke. 2010-hez képest épp annyival (0,1 % - ponttal) csökkent a jutalékeredmény, mint amennyivel nőtt az osztalék, viszont a pénzügyi és befektetési szolgáltatások és az egyéb nem kamateredmény (benne a banki különadóval) egyaránt 0,2%-ponttal nőttek.
- 2,0 %-os működési költség 0,1%-ponttal kisebb az előző évinél, a bankok 2002 évi 3,6 %-os fajlagos működési költségüket 10 év alatt közel megfelezték.
- -1,9 %-os értékvesztés viszont 0,6 % - ponttal magasabb az előző évinél, ami meghatározó mértékben rontotta a bankok 2011-es eredmény pozícióját.
- -0,3 %-os rendkívüli eredmény 0,2 % - ponttal rosszabb az előző évinél.
- -0,3 %-os ROA 0,3%-ponttal kisebb az előző évinél, ez a) változatlan kamateredmény, b) összesen 0,5 % - ponttal javuló nem kamateredmény+működési költségek, továbbá c) 0,8 % - ponttal romló értékvesztés változás+rendkívüli eredmény mellett alakult ki.

7. táblázat Eszközarányos banki eredmény összetevők, ROE és reál - ROE 2002-2011-ben

	2002. év auditált	2003. év auditált	2004. év auditált	2005. év auditált	2006. év auditált	2007. év auditált	2008. év auditált	2009. év auditált	2010. év auditált	2011. év Előzetes
Kamateredmény	4,0%	3,9%	4,0%	3,8%	3,6%	3,2%	2,7%	2,6%	3,0%	3,0%
Kamatbevételek	8,8%	9,1%	10,4%	8,5%	7,9%	8,2%	8,2%	8,5%	7,2%	7,2%
Kamatráfordítások	4,8%	5,2%	6,4%	4,7%	4,3%	5,0%	5,5%	5,9%	4,1%	4,2%
Nem kamateredmény	1,4%	1,6%	1,7%	1,6%	1,6%	1,6%	1,3%	1,9%	0,6%	1,0%
Jutalékeredmény	1,3%	1,5%	1,3%	1,3%	1,2%	1,1%	0,9%	0,9%	0,9%	0,8%
Osztalék	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,6%	0,2%	0,2%	0,3%
Pügyi, bef. szolg. eredm	0,4%	0,4%	0,6%	0,8%	0,6%	0,8%	0,5%	1,0%	0,7%	0,9%
Egyéb nem kamateredm	-0,5%	-0,5%	-0,3%	-0,6%	-0,4%	-0,5%	-0,8%	-0,3%	-1,2%	-1,0%
Működési költségek	3,6%	3,4%	3,0%	2,9%	2,7%	2,6%	2,4%	2,0%	2,1%	2,0%
Értékv., kock. C.T vált.	-0,3%	-0,3%	-0,4%	-0,2%	-0,4%	-0,5%	-0,5%	-1,5%	-1,3%	-1,9%
Szokásos üzleti tev. eredm	1,6%	1,8%	2,3%	2,3%	2,1%	1,7%	1,0%	0,9%	0,2%	0,1%
Rendkívüli eredmény	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%	-0,1%	-0,1%	-0,3%
Adózás előtti eredmény	1,6%	1,8%	2,3%	2,3%	2,2%	1,7%	1,1%	0,8%	0,1%	-0,2%
Adófizetési kötelezettség	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,2%
Adózott eredmény (ROA)	1,3%	1,5%	2,0%	1,9%	1,9%	1,4%	0,9%	0,7%	0,0%	-0,3%
Adózott eredmény (ROE)	15,5%	17,8%	23,6%	23,3%	22,7%	17,5%	11,3%	9,1%	0,5%	-3,8%
REÁL-ROE	9,7%	12,6%	15,8%	19,1%	18,0%	8,8%	4,9%	4,7%	-4,2%	-7,5%

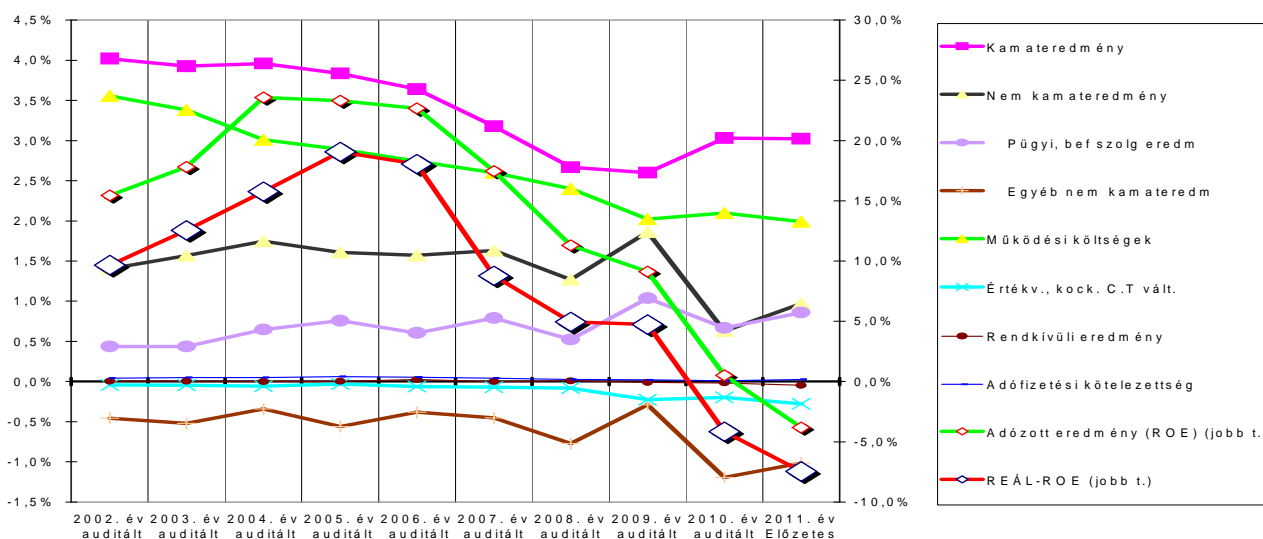
Forrás: PSZAF

2. ábra ROA az egyéb nem kamateredmény+értékvesztés változás függvényében 2002-11-ben

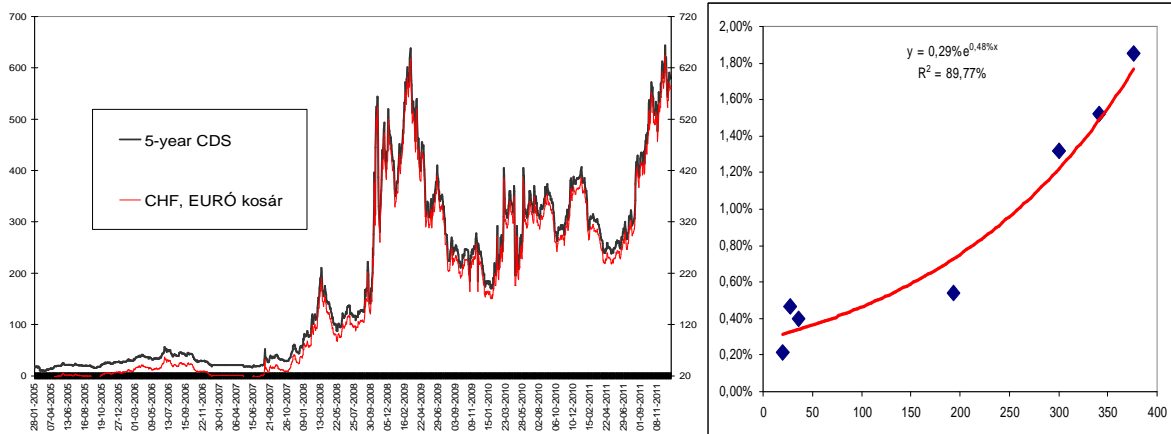
A bankok 2011. évi sajtótköke arányos adózott eredménye (ROE): -3,8%-os (-92,6 mrd HUF), inflációval korrigált **reál-ROE -7,5%** volt. (Szövetkezetek adózott eredménye: +4,9 mrd HUF, fiókok adózatlan eredménye: +3,2 mrd HUF volt.) A banki ROA oly módon becsülhető hogy **ROA = 2,4% - (egyéb nem kamateredmény [ENKE]+értékvesztés változása [ÉVV])**. (2-es ábra). Vagyis állandó (2,4%) volt a (kamateredmény+jutalék+osztalék+pénzügyi befektetési szolgáltatások eredménye-működési költség – adófizetési kötelezettség) tételek összege, 2002-11-ben, ezért a banki ROA (eszközarányos eredmény) döntően két tényező összegeként alakult: a) az értékvesztés piaci alapú változása,+ b) banki különadó a végtörlesztés banki terhe. A banki különadó (120 mrd HUF-os) +a végtörlesztés (234 mrd HUF-os) banki terhe az [ENKE]+[ÉVV])= -817,5 mrd HUF összeg 43%-át tette ki.

3. ábra Eszközarányos banki eredmény összetevők, ROE és reál - ROE 2002-2011-ben

A banki eredményeket egyre inkább az adminisztratív terhek, mint a külső piaci körülmények határozták meg, miközben a bankok a saját tevékenységükben úgy cselekedtek, hogy jelentős költségcsökkentés mellett állandó eszközarányos (rész)eredményt értek el. Az értékvesztés változása több tényező hatását is tükrözi, fontos összetevő, hogy a CDS megemelkedése a HUF/CHF és HUF/EURÓ gyengülésén keresztül a devizahitelesek pozícióit rontotta. A 4-ik ábra (bal) képén látjuk, hogy a CDS szinte teljesen meghatározza a HUF erejét a két valutából képzett kosárral szemben, a (jobb) képen azt, hogy az **eszközarányos értékvesztés változását** az éves átlagos CDS exponenciális mértékben befolyásolta.

4. ábra A CDS hatása HUF/CHF + HUF/Euró kosárra, az értékvesztés változására (2005-11)

Szabályozási, szakmai kérdések

1. A lakossági devizahitelek helyzetének kezelését célzó lépések

1.1 Gyűjtőszámlahitel

A Kormány és a Bankszövetség között az év eleje óta intenzív tárgyalások folytak a lakossági devizahitelek helyzetének a könnyítésére. A tárgyalások eredményeként júniusban megszületett az ún. árfolyamgátról szóló törvény (2011. évi LXXV. törvény a devizakölcsonök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakóingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről). A törvény egy átmeneti időszakra - az ún. árfolyamvédelem időtartamára - kiszámíthatóvá teszi a természetes személyek által 30 millió forint szerződés-kötéskori forgalmi értéket meg nem haladó lakóingatlan(ok) fedezete mellett felvett, CHF, EUR vagy JPY deviza alapú, de forintban törlesztett jelzáloghitelek törlesztő részletét. Az árfolyamvédelem azt jelenti, hogy ezen időszak alatt, de legfeljebb 2015. június 30-áig a törlesztő részlet kiszámításához a hitelezők legfeljebb 180HUF/CHF, 250HUF/EUR és 200 HUF/100JPY árfolyamot alkalmaznak. E számszerűen rögzített árfolyamok és az ezt meghaladó tényleges törlesztési árfolyamok közötti különbségre az eredeti hitelt nyújtó intézmény speciális célú, forint jelzáloghitelt, ún. gyűjtőszámla hitelt nyújt az ügyfeleknek.

A konstrukció első változata a várakozásokhoz képest sikertelen maradt, mivel 3 ezernél alig többen éltek ezzel a lehetőséggel. Ennek vélhetően az volt az oka, hogy a kormányzati kommunikáció mindig újabb, még kedvezőbb lehetőségek bevezetésének esélyét sugalmazta. A gyűjtőszámlahitel feltételei a Kormánnyal történt decemberi megállapodás alapján az ügyfelek számára kedvezően módosulnak, a gyűjtőszámlán keletkező kamatrészt az állam és a bank átvállalja. A rögzített árfolyamot a rendszerbe újonnan belépők öt évig, de legfeljebb 2017. december 31-ig alkalmazhatják.

1.2 Végtörlesztés

A Fidesz-KDNP- frakció szeptemberi ülésén azt javasolta a kormánynak, hogy tegyék lehetővé a devizahiteleknek az adósságuk rögzített árfolyamon történő, egyösszegű végtörlesztését. A 2011. szeptember 12-én bejelentett Otthonvédelmi Akcióterv keretében a hitelnyújtónak 180 HUF/CHF, 250 HUF/EUR, illetve 200 HUF/100YEN árfolyamokon kellett lehetővé tenni a fennálló devizahitelek forintban történő egyösszegű visszafizetését, és ezzel kapcsolatban semmilyen külön költséget nem számíthatott fel.

A Bankszövetség Elnöksége rendkívüli üléseken foglalkozott a sajtóból megismert kormányzati tervvel, és közleményben jelezte, hogy a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyensúlyát felborító, az egyik fél számára kompenzáció nélküli veszteséget okozó javaslat jelentősen veszélyezteti a pénzügyi intézményrendszer stabilitását, ami nagyon súlyos makrogazdasági következményekkel járhat. A törvény elfogadása előtt az Európai Bankföderáció is kifejezte tiltakozását.

Az Országgyűlés bármiféle előzetes egyeztetés nélkül, szeptember 19-én hétfőn sürgős és kivételes eljárásban elfogadta az előző este, egyéni képviselői indítványként benyújtott, az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvényt. Ezt követően a Bankszövetség levélben kérte Schmitt Pál köztársasági elnököt arra, hogy aláírás előtt küldje a törvényt előzetes normakontrollra az Alkotmánybírósághoz. A köztársasági elnök nyílt levélben utasította el a kérést, a törvényt szeptember 26-án aláírta, amely még aznap kihirdetésre került és 29-én hatályba lépett.

A törvény ellen a Bankszövetség és a devizahitelezésben érdekelt, a piacot túlnyomó részt lefedő tagbankok az Alkotmánybírósághoz fordultak, az AB azonban nem döntött az ügyben. Az új Alaptörvény hatályba lépését követően az érintett bankok alkotmányjogi panaszként ismételték meg a kérelmüket.

A végtörlesztési törvényt gyors egymásutánban kétszer is módosították, de egyes adójogi és más vonatkozású kérdések az év végéig sem tisztázódtak. A végtörlesztés lehetőségével közel 170 ezer adós élt, az állomány 24%-át, 1355 milliárd forintnyi devizahitelt fizetve vissza. A konstrukció összességében 370 milliárd Ft bruttó veszteséget okozott a pénzügyi intézményeknek. Ennek 30%-át a hitelintézetek a 2011-évi bankadóból leírhatják, így a nettó veszteség 260 milliárd forint körül lehet.

1.3 A Kormány és a bankok közötti decemberi megállapodás

A végtörlesztési törvény és az azt kísérő kormányzati kommunikáció a kártalanítás nélküli államosítással felérő óriási anyagi veszteségeken túl – ti. sok bank a tőkéje terhére volt kénytelen az okozott veszteséget elviselni, - szinte teljesen leállította a hitelezést, és kiiktatta a hosszú távú tervezéshez és finanszírozási döntésekhez szükséges bizalmat. Ez az állapot azonban nem volt fenntartható, ezért újra indult a párbeszéd a bankok és a kormányzat között, amelynek tartalmát december 15-én jegyzőkönyvben rögzítették. A megállapodás egyrészt a devizahitel-adósoknak nyújtott - immár az állammal közös - segítséget (a gyűjtőszámlahitel kamatrészenek a bankok és az állam általi, fele-fele arányban való átvállalása, a NET-nek felajánlható ingatlanok körének bővítése, a 90 napon túl lejárt hitelek forintra váltása és negyedrészenek elengedése), másrészt lehetővé vált a végtörlesztési veszteségek 30%-ának a különadóból való leírása. A pénzügyi szektor ígéretet kapott a különadó kivezetésére, illetve a hitelezési aktivitáshoz kötött adólevonás lehetővé tételére.

1.4 A Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET)

Augusztus végén megalakult a Nemzeti Eszközkezelő Társaság, amelynek az a feladata, hogy megvásárolja a legalább kétgyermekes hátrányos helyzetű jelzálogadósok ingatlanát. (A decemberi megállapodás – l. 1.4 pont - értelmében az egygyermekesek is bekerülnek ebbe a körbe.) A NET-ről szóló törvényjavaslat a Bankszövetséggel egyetértésben került kidolgozásra. A vételárát a hitelszerződésben rögzített forgalmi érték arányában határozták meg: 55% Budapesten és a megyei jogú városokban, 50% más városokban, 35% egyéb

települések esetében. Az első helyen bejegyzett jelzálogjogosult a követelésének legfeljebb 80%-át, a másodikon bejegyzett legfeljebb 50%-át, a harmadikon lévő legfeljebb 25%-át, a negyedik és további helyeken lévő legfeljebb 10%-át kaphatja meg. A NET tehermentesen szerzi meg az ingatlanokat. Ez azt jelenti, hogy a banknak le kell mondania követelése egy részéről, de ez a bank saját döntésén múlik, ha nem adja meg a hozzájárulását, akkor nem jön létre az adásvétel. Ha azonban a bank hozzájárul, akkor ő fog eljárni a NET megbízottjaként az adásvételi szerződés lebonyolításában. A bankok és a NET kötelezettségeit és jogait az együttműködési szerződés rögzíti majd. 2012-ben várhatóan 8000 ingatlan megvásárlására kerülhet sor.

1.5 A lakossági devizahitelek kezeléséhez kapcsolódó számviteli elszámolási, adózási és adatszolgáltatási kérdések

Hosszan elhúzódó egyeztetési folyamattal az év végére kedvezően zárult a 2011 nyarán induló gyűjtőszámlahitel konstrukció számviteli szabályozási kérdése. Az MNB és PSZÁF szigorú javaslata szerint lényegében átstrukturálttá vált volna minden gyűjtőszámlahitel és kapcsolódó devizahitel, és értékvesztést kellett volna képezni még akkor is, ha az eredeti követelés az árfolyamvédelembe történő bejelentkezés előtt problémamentes kategóriába tartozott. Továbbá, a 2014 végén kezdődő törlesztésig a törvénynek megfelelően felgyülemelő kamatok után automatikusan 100 százalék céltartalékot is el kellett volna számolni. Érveinket elfogadva végül, a hatályos jogszabály úgy jelent meg, hogy átstrukturálnak minősülnek az új szerződések, de az eredetileg problémamentes devizahitelek után nem kell értékvesztést elszámolni, és ugyancsak nem kell 100 százalék céltartalékot képezni a felhalmozott kamatok után (a hitelintézeteknél több milliárd forintot jelentett volna az értékvesztés és céltartalék ráfordítása).

A devizahitelek rögzített árfolyamon történő kedvezményes végtörlesztésének elszámolási kérdéseiről is széleskörű szakértői egyeztetést folytattunk - egy a szektoron belüli egységes módszer kialakítására törekedve. Közbenjártunk a Magyar Könyvvizsgáló Kamara Pénz és Tőkepiaci Tagozatánál is, hogy a könyvvizsgálói szakma iránymutatással segítse a speciálisan magyar pénzügyi termékek hazai és nemzetközi számviteli sztenderdeknek is megfelelő értelmezését.

Áttekintve az Otthonvédelmi Programmal összefüggően kialakított adószabály változtatásokat az egységes jogalkalmazás érdekében több kiigazító javaslatot tettünk a végtörlesztések és a hitelintézetek által önszántukból elengedett követelések ügykezelésénél alkalmazandó személyi jövedelemadó, társasági és osztalékadó, illetve illeték szabályokat érintve. Több alkalommal állásfoglalást kértünk, illetve kaptunk a Nemzetgazdasági Minisztériumtól. Arra is volt példa, hogy gyors figyelemfelhívásunkra a Parlament két napon belül kiigazította az adózást érintő jogszabályokat.

Emellett a PSZÁF-nál és az MNB-nél is kezdeményeztük a végtörlesztés heti jelentéseinek összesített adatcseréjét, s részadatok havonta publikálásra kerültek.. A végtörlesztés hatásának elemzéséhez, - tagbanki elemzők munkáját is segítve - rendszeresen bekértük, és heti rendszerességgel összesítve visszaadtuk a jelentésben közreműködő bankok felé a végtörlesztésre vonatkozó adatokat. A bankszövetségi közbenjárást, az adatfeldolgozást a tagbanki szakértők hasznosnak, értékesnek tartották.

2. Vállalati hitelezés

2.1 KKV hitelezés

Az új Széchenyi terv prioritásairól és finanszírozási kérdéseiről a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség tájékoztatót tartott a Bankszövetségben a pénzügyi szektor szakértői részére. Emellett többszöri egyeztetés történt a Nemzetgazdasági Minisztérium szakértőivel az úgynevezett lánc tartozások csökkentéséről az év során. A banki szakemberek felvetései alapján a Bankszövetség javaslatot tett a bankgaranciával kapcsolatos „ügyeskedések” visszaszorítása érdekében. A minisztériumi szakértők jól fogadták a javaslatot, de végső döntés nem történt.

Ugyancsak egyeztetés zajlott a garanciával kombinált hitelprogram bevezetéséről. Az Elnökség kezdeményezésére, Balázs László elnökségi tag irányításával szakértői csoport alakult, amely rövid- és hosszú távú intézkedéseket javasolt a Kormányoknak a KKV hitelezés élénkítésére.

A Bankszövetség továbbá kezdeményezte a KKV hiteladat szolgáltatás korszerűsítését, az ebbe a körbe nem tartozó szervezetek adatainak kiszűrését. A Nemzetgazdasági Minisztériummal és a PSZÁF-fal megállapodtunk arról, hogy 2013-tól már a módosított adatszolgáltatás működik.

2.2 Agrárhitelezés

A Vidékfejlesztési Minisztériummal és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal kialakult szoros kapcsolatnak köszönhetően számos tájékoztató és egyeztető megbeszélést tartottunk az agrárhitelezési témakörökben. Így egyeztetések folytak egyebek mellett:

- az Agrár Széchenyi kártya bevezetéséről,
- az élelmiszeripari készletek finanszírozási feltételeinek javításáról,
- a TÉSZ-nek korábban nyújtott forgóeszközhitel átütemezéséről,
- a fiatal gazdálkodók hitelezésének helyzetéről,
- az Agrár Forgóeszköz hitelprogram változásairól,
- az MVH-val többször is a támogatások hitelezésével összefüggő zavarok kiküszöböléséről.

Ezeket túl a Vidékfejlesztési Minisztérium mezőgazdasági ügyekért felelős államtitkára tájékoztatót tartott a mezőgazdasági támogatások változásairól és a későbbi tervekről.

Változatlanul szorgalmaztuk a közraktári törvény módosítását. (Ez ugyan a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz tartozik, de az érintettek több mint 90%-a mezőgazdasági vállalkozó.) A Közraktári Felügyelettel és a Közraktári Szövetséggel együttműködve megtörténtek a megalakult szakmai munkacsoport által kidolgozott gyakorlati intézkedések. Jóllehet a közraktári törvényt érintően már több esetben konzultáltuk a minisztériumokkal, a Közraktári Felügyelettel és a Közraktári Szövetséggel, sajnos a törvényt módosítás előkészítése még mindig nem indult el. Remélhetőleg a törvényjavaslat 2012. első felében az Országgyűlés elé kerül.

Többször kezdeményeztük a Nemzeti Földalap és a bankok közötti, éveken keresztül kötött, együttműködési megállapodás módosítását. A Minisztérium egyetért a módosítás szükségességével, de csak a Földtörvény jóváhagyása után látja lehetségesnek a módosítást.

A banki szakértők széleskörű észrevételei, javaslatai alapján a Vidékfejlesztési Minisztérium 2012-2020 időszakra szóló programját is véleményeztük.

2.3 Az Energiatörvény módosításának hitelezési következményei

Az Energiatörvény módosítása következtében a kettős szolgáltatású (áram és hő) hőerőművek részére megváltoztak a támogatási és ár-megállapítási szabályok. A változás következtében a banki szakértők felmérése szerint mintegy 190 hőerőmű jelentős része erős finanszírozási zavarba kerülhet. A Minisztériummal és a hőerőművek szakmai szervezeteivel több alkalommal egyeztettük, és próbáltuk érvényesíteni a finanszírozhatósági szempontokat. A finanszírozhatóság fenntartása nem egyszerűen banki érdek, mert hiszen ha egy hőerőmű finanszírozási zavarok miatt leáll, akkor egy város lakossága, számos üzem és közintézmény marad szolgáltatás nélkül.

3. Önkormányzati projekt

A kormány az önkormányzatok gazdálkodási kereteinek átalakítását célul tűzte ki, ezért a kormány és bankok együttműködését segítő a Bankszövetség egy magas szintű- és egy szakértői Önkormányzati Munkacsoportot állított fel 2011 tavaszán.

Az önkormányzati szektor 2011 közepén mintegy 1000 milliárd forintos hitelintézeti adósság-állománnyal rendelkezett, ez a GDP 4-5%-át tette ki, ami megfelelt az EU átlagának. Az adósságállomány több mint 50%-a devizában (ezen belül az adósságok közel felét kitevő kötvényállomány 79%-a svájci frankban) volt denominált. A deviza alapú hitelek/kötvények törlesztési kötelezettségei 2011-2012-ben váltak esedékessé.

A BM kidolgozta az új önkormányzati törvény koncepcióját, majd tervezetét, amelyhez a bankok a következő kérdéskörökben fűztek javaslatokat: **adók átirányítása az önkormányzatoktól a központi kormányzathoz; az eszközök átirányításának szabályozása; a meglévő hitelek átütemezése; a számlavezetés kérdései; az önkormányzatok finanszírozása; a csőd- és adósságrendezési törvény.** Az elkészült anyagot az Elnökség döntése alapján, mint javaslatokat eljuttattuk a Kormány illetékes vezető tisztségviselőihez, a parlamenti frakciók, szakbizottságok és önkormányzati szövetségek vezetőihez. Az elgondolásokat a Magas Szintű Önkormányzati Bizottság vezetője és tagjai két alkalommal is megvitatták a BM illetékeseivel, valamint az önkormányzati szövetségek vezetőivel. A decemberi találkozón a hitel-visszafizetés átütemezését illetően a BM államtitkár szívesen fogadott volna egy részletesebb javaslattervet, míg a Bankszövetség álláspontja szerint ezt a kérdést önkormányzatonként szükséges vizsgálni, mivel egyedi esetekről van szó, és koránt sem minden esetben szükséges az átstrukturálás, így általános megoldásról nem is célszerű tárgyalni. Megtudtuk, hogy az önkormányzatnak továbbra is választási lehetősége lesz abban, hogy a kincstári vagy a kereskedelmi banki számlavezetés mellett döntsön. Tájékoztatták a Bankszövetséget arról is, hogy a járásoknak várhatóan nem lesz számlája, míg az önkormányzatok pénzügyileg továbbra is önállóak maradnak, nem lesz kötelező számukra az egységes számla. A találkozó végén a BM államtitkára javasolta a további rendszeres véleménycserét a Belügyminisztérium és a Bankszövetség között.

4. A Központi Hitelinformációs Rendszerről (KHR) szóló törvény végrehajtása

A Bankszövetség már hosszabb ideje javasolta, hogy a meglévő, s jól működő negatív listás adósnilyvántartás egészüljön ki egy pozitív listás résszel. Erre 2011 őszén, egy váratlan miniszterelnöki bejelentést követően adódott lehetőség, és az Országgyűlés rövid időn belül elfogadta a Központi Hitelinformációs Rendszerről szóló törvényt. A megszületett jogszabály azonban olyan mennyiségű alapvető hibát tartalmazott, amely a végrehajthatóságot érdemben veszélyeztette.

A Bankszövetség szervezésében, az adósnilyvántartást kezelő BISZ Zrt. aktív közreműködésével és a tagbankok szakértőinek részvételével felállt KHR projekt kezdeti szakaszában arra koncentrált, hogy a komoly hibákkal megszületett KHR törvény módosítására megfelelő javaslatokat dolgozzon ki (és fogadtasson el a törvény-előkészítést végző szakapparátussal), valamint, hogy a törvényi változás bekövetkezéséig átmeneti megoldásokat keressen a hatályos jogszabály szinte végrehajthatatlan intézkedéseire.

A projekt elsődleges törekvései sikerrel jártak.

- Az átmeneti időszakra olyan legjobb gyakorlatokat (best practice) dolgoztunk ki, s ajánlottuk tagintézményeinknek, amelyek - a problémás törvény betűjét lehetőleg nem sértve - kezelhető megoldásokat kínáltak pl. az ügyfél-tájékoztatásra, adatkezelésre.
- November elején lényegében a kidolgozott javaslataink szerint módosult a törvény, amely többek között kezelhető felkészülési/végrehajtási határidőket, a felesleges, s nagy mennyiségű adatszolgáltatás (pénzforgalmi számlák, lezárult hitelszerződések) elhagyását és ésszerű rendszerműködést tett lehetővé.
- A rendkívüli szakasz lezárásával, a projekt a teljes listás KHR rendszer kifejlesztésének egyik meghatározó színtere lett. A munkacsoporti tevékenység eredményeként többek között
 - ügyfél-tájékoztatási minta került kidolgozásra,
 - ajánlás készült az adatlekérdezéshez való ügyfél-hozzájárulás módszerére,
 - részletes meghatározásra került a KHR-be küldendő adatmezők tartalma és
 - kialakításra került a banki hitelállomány KHR-be történő egy lépéses átadásának (ösfeltöltés) bonyolult folyamata.

A KHR törvény azon rendelkezéseire, amelyek végrehajtására nem tudtak a banki szakértők megnyugtató megoldást találni, a Bankszövetség állásfoglalás kéréssel, ill. jogszabály-módosítási javaslattal fordult a törvényt előkészítő minisztériumhoz. A bankszövetségi projekt 2012-ben is folytatódik a rendszer teljes megindulásáig.

5. Az OBA ügyfél-tájékoztatóval és a tervezett OBA díjemeléssel összefüggő eredmények

2011-ben az OBA Igazgatótanácsa az ügyfél-tájékoztatás szabályát oly módon kívánta szigorítani, hogy az eddig ügyfélkérésre kiállítandó tájékoztató kiküldését a hitelintézetek számára évente egyszer kötelezően elő kívánta írni. A javaslat jogi alapja kétséges, értelme még inkább, hiszen egy ilyen tájékoztató az esetek nagy többségében szükségképpen elavult mire a betétes kézhez kapja, a jellemző betétnagyságra tekintettel nem releváns, hiszen a betétek kevesebb, mint egy százaléka haladja meg az OBA-biztosítási összeghatárt, továbbá nincs tekintettel a betétes azon rendelkezésére, hogy igényt tart-e bármiféle banki értesítésre. Emellett a tájékoztató kiküldési szabályának módosítása jelentős terheléssel járt volna a bankokra: az adatok összerendezése, az automatizmusok beállítása informatikai többletfeladat, az átadás módszerének megváltoztatása az amúgy is jelentős veszteséget elszámoló szektort további költséggel sújtotta volna. A Bankszövetség kifogásolta, hogy a szigorodó követelmény az EU közösségen belül sem elvárás, és az intézkedés idehaza nem

versenysemleges: a Magyarországon működő hitelintézetek közül a külföldi fióktelepeknél nincs ilyen formában előírva az ügyfél-tájékoztatási kötelezettség. Sikerült elérni, hogy az Igazgatóság visszavonja tervezett határozatát, és így a tájékoztatás 2012-ben továbbra is az ügyfél kérésére történik majd.

További jelentős eredmény, hogy az OBA díj 2012-re tervezett emelését (0,6 ezrelékről 0,1 százalékra) is megakadályoztuk. A díjemelés indoka az Európában tervezett fedezettségi szint beállítás lett volna. A betétbiztosításról szóló európai irányelv azonban még egyeztetés alatt áll, és nem indokolt, hogy a tervezetben szereplő és vitatott elvárásoknak Magyarországon úttörő módon, a direktíva módosítását megelőzve eleget kelljen tenni. A magyarországi fedezettségi szint amúgy sem kritikus az európai tervezetben szereplő elváráshoz képest. A sikeres fellépéssel a hitelintézeteknél együttvéve milliárd forintokban mérhető a kiadás-megtakarítás.

6. A hitelintézetek tevékenységét befolyásoló jogszabálytervezetek

6.1 A csődtörvényt érintő változások

Az Országgyűlés 2011 júliusában fogadta el a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csődeljárásának és felszámolási eljárásának különleges szabályairól és az azzal összefüggő törvénymódosításokról szóló törvényt (2011 évi CXV. törvény). A törvény kimondja, hogy a Kormány által rendelettel nemzetgazdasági szempontból kiemelkedő jelentőségűnek minősített gazdálkodó szervezetek felszámolása esetén nem a felszámolói névjegyzékben nyilvántartásba vett felszámoló jár el, hanem a kizárólagos állami tulajdonú felszámoló cég. Az eljárás alá vont céget azonnali fizetési moratórium illeti meg, s más vonatkozásban is eltérő eljárási szabályok érvényesülnek, amelyek a hitelezői jogok szűkülését eredményezik (pl. a cég vagyonának értékesítése, óvadéki jogosult helyzete szempontjából). A törvény emellett módosította a csődegyezsége vonatkozó szabályokat, a nélkül azonban, hogy megteremtette volna a csalárd csőd elleni védekezést lehetővé tevő, hitelezőket védő garanciákat. A Bankszövetség ezeket a szempontokat igyekezett érvényre juttatni - sajnos eredménytelenül. A 2011. évi CXCVII. törvénnyel elfogadott újabb csődtörvény-módosítás bevezette a „stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezet” kategóriát a „nemzetgazdasági szempontból kiemelt” kategória helyett, és tovább bővítette az ide besorolható, amúgy is rendkívül tág gazdálkodó szervezeti kört. Mint közismert 2012. elején az első ilyen eljárás meg is indult: a nemzeti légitársaság ellen.

A 2011. évi CXCVII. törvénnyel elfogadott csődtörvény módosítás számos eleme 2012. március 1-jétől hatályos. A módosítás a vagyontalan, kiüresített cégek kivezetésére egy külön eljárást, a kényszertörlesztési eljárást vezette be, a csődeljárás szabályait módosították a csődeljárás adósságrendező funkciójának erősítésére. A felszámolási eljárásban az adós vagyonának értékesítésére bevezették az elektronikus értékesítési rendszert. A Bankszövetség a csalárd csőd megakadályozása érdekében tett javaslatokat, s a hitelezői érdekek erősítésére többek között a hitelezői választmányra, a csődegyezés szabályozásával és a moratóriummal kapcsolatban tettünk javaslatokat.

6.2 A bírósági végrehajtási törvény módosítása

A bírósági végrehajtással kapcsolatos és egyéb igazságügyi törvények módosításáról szóló 2011. évi CLXXX. törvény számos rendelkezést írt elő az eljárási határidők rövidítésére, az

eljárási folyamat átláthatóbbá tételére, a behajtási hatékonyság növelésére, az elektronikus ügyintézés bővítésére. A törvény 2012. július 1-jétől bevezeti a végrehajtási iratok elektronikus kézbesítési rendszerét. Az elektronikus kapcsolattartás az adósok számláinak felkutatása iránti végrehajtói megkeresésekkel kapcsolatban is kötelező lesz. Változnak az átutalási végzés és a végrehajtói hatósági átutalási megbízás szabályai.

A tervezet számos javaslatunkat figyelembe vette, ugyanis a Bankszövetség már előzetesen megküldte a módosításra vonatkozó átfogó javaslatát a Minisztériumnak. Ezen túlmenően a törvényjavaslatához is számos észrevételt tettünk, személyes konzultációkat folytattunk a közjegyzői végrehajtás elrendelésével, az ingatlan-végrehajtási eljárással, az ingatlan végrehajtást kérő általi átvételével, a visszaélészerű joggyakorlás megakadályozásával, a pénzforgalommal összefüggő végrehajtási szabályokkal kapcsolatban.

6.3 Új adatvédelmi törvény

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény szorosabban követi az Európai Unió adatvédelmi direktíváját, ezzel összefüggésben új adatkezelési jogalapok lépnek be az érintett hozzájárulása és a törvény felhatalmazása mellé. Hozzájárulás vagy törvényi felhatalmazás hiányában is lehet személyes adatot kezelni pl., ha az adatkezelés az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekeinek megvédése céljából, vagy jogi kötelezettség teljesítéséhez kell, és a hozzájárulás beszerzése nehezített. Az adatvédelmi biztos intézménye megszűnik, helyébe a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság lép, amely szélesebb hatósági jogkörrel, pl. bírságolási jogkörrel rendelkezik.

A törvény alkalmazására való felkészülést segítő a Bankszövetség több munkabizottságában megtárgyalta, elemezte a törvényt. Módosítást is kezdeményeztünk a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnál, illetőleg a Hatóságnál, a bankokat érintő új kötelezettség - az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentkezés - törlésére, ami véleményünk szerint egy elhibázott rendelkezés. Új jogintézmény lesz az adatvédelmi felelősök konferenciája, s a hatóság által biztosított új szolgáltatás az adatvédelmi audit.

6.4 Az új Polgári Törvénykönyv

A korábbi Parlament által elfogadott módosítások hatálybalépés előtti visszavonása után a kormány 2010 nyarán felkérte a Vékás Lajos professzor vezette Polgári Jogi Kodifikációs Szerkesztőbizottságot az új Polgári Törvénykönyv tervezetének elkészítésére. A tervezet 2011 végére készült el, decemberben adták át további egyeztetésre a Kodifikációs Főbizottságnak, illetőleg a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnak. A jogalkotók célja olyan kódex megalkotása, amely a magánjogi jogviszonyok lehetőség szerinti legteljesebb körét felöleli. Ennek érdekében integrálták a családjogi törvény rendelkezéseit, valamint a gazdasági társaságokra vonatkozó szabályozást a Polgári Törvénykönyvbe. A Kódex átfogja a piaci szereplőket, a magánszemélyeknek és a fogyasztók magánjogi jogviszonyait egyaránt. A birtokunkba került decemberi szövegváltozat a hitelintézeteket érintő szabályozás tekintetében komoly kockázatokat tartalmazott: a biztosítékok körének szűkítése, a vagyont terhelő zálogjog, önálló zálogjog intézményének megszűnése, a „Hitel- és számlajogviszonyok” című rész ellentmondásai révén. Ezek miatt levélben kerestük meg Vékás Lajos professzort és a Minisztérium vezetőit, melyben felhívtuk az említett kérdésekre a figyelmet, és azt kértük, hogy szakmai egyeztetés keretében részletesen kifejthessük javaslatainkat.

A Polgári Törvénykönyv tervezete jelenleg egyeztetés alatt áll: a KIM honlapján közzétették, 2012. március 31-ig lehet észrevételekkel élni.

6.5 Közjegyzői díjak

A Magyar Országos Közjegyzői Kamara (MOKK) vezetőivel több, a közjegyzői díjakat érintő kérdésben folytattunk egyeztetést. Az egyik neuralgikus kérdés a több egyetemleges adós ellen egyidejűleg induló eljárásban a végrehajtás elrendeléséért fizetendő díj volt. Egyes közjegyzők ilyen esetben az adósok számával felszorozott díjat számítottak fel, melyet a bankok bírósági perekben vitattak, többnyire sikerrel. Hosszas egyeztetés után a bírósági végrehajtási törvény módosításában egy kompromisszumos megoldással rendezték el az ügyet: a 2. és további adós esetén ügyértéktől függetlenül 5000 forint fizetendő.

További egyeztetéseket folytattunk a Kormány adósmentő csomagjához kapcsolódóan a szerződésmódosítások egységes szerkezetű formanyomtatványának alkalmazása esetén fizetendő egységes, csökkentett összegű díjazásról. A közjegyzői díjszabásról szóló rendelet szerint a gyűjtőszámla-hittel kapcsolatos szerződésmódosításhoz kapcsolódó közjegyzői díjat a hitelező pénzügyi intézmény fizeti. A fizetendő munkadíj és költségtérítés mértékéről a MOKK iránymutatást adott ki.. Eszerint, a javasolt okirati forma alkalmazása esetén 15 320 forint a közjegyzői díj és a költségtérítés összege, kivéve, ha a bankban történik az eljárás, ez esetben 23 720 forint a fizetendő összeg.

6.6 Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának bankszektort érintő vizsgálatai

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa több bankszektort érintő vizsgálatot folytatott:

- a pénzügyi jogviszonyokban az állampolgárok alapvető jogainak érvényesülése tárgyában, különös tekintettel a felelős hitelezés és egyoldalú szerződésmódosítás problémakörére,
- a bírósági végrehajtásban közreműködő jogi képviselő munkadíjáról,
- a villamos energia vezetékJogok utólagos ingatlan-nyilvántartási bejegyzésével kapcsolatban,
- az önálló bírósági végrehajtó díjazásával kapcsolatban.

A megkeresésekre a Bankszövetség részletes válaszokat küldött, bemutatva a jogi szabályozás fejleményeit, és a kapcsolódó banki gyakorlatot. A vizsgálatok eredménye banki szempontból kedvező lett: a bankok működésével összefüggő, alapvető állampolgári jogokat sértő visszásságot a biztos nem tett szóvá.

Hitelintézeti szempontból kiemelkedő fontosságúnak tekinthető az elsőként említett, AJB-2183/2010. ügyszámú jelentés a felelős hitelezés és egyoldalú szerződésmódosítás ügykörében. A jelentésben nem szerepelt bankokat érintő elmarasztalás. A jelentés megállapította, hogy az ügyfelek tájékoztatási szintje nem megfelelő, de a jogszabályok olyan túlzott részletességű tájékoztatási kötelezettséget írnak elő az ügyfelekkel szemben, hogy az kontraproduktív módon hat.

A megteendő intézkedésekre vonatkozó záró javaslat a Kormány részére fogalmazott meg jogalkotási feladatokat a teljes listás hitelinformációs rendszer, a magáncsőd intézményének kialakításával, a lakáscélú állami támogatások hordozhatóságával kapcsolatban, illetőleg javasolta a Hpt-ben a tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályok egyszerűsítését, lényegi kérdésekre történő leszűkítését, továbbá felkérte a Kormányt, hogy a pénzügyi kultúra fejlesztését tekintse kiemelt feladatának.

6.7 Egyoldalú szerződésmódosítás: szakmai segítségnyújtás a Partiscum XI. Takarékszövetkezet ügyében

A közismertté vált per a Csongrád Megyei Ügyészség keresetére indult, mivel tisztességtelennek tartották a Partiscum XI. Takarékszövetkezet üzletszabályzatában és általános szerződési feltételeiben szereplő kikötéseket, amelyek a hitelszerződések egyoldalú

módosítására vonatkoztak. Az ügyben a Szegedi Ítéltábla jogerős ítéletét követően felülvizsgálati eljárásban a Legfelsőbb Bíróság hozott részítéletet, amelyben a korábban hozott jogerős ítélet bizonyos elemeivel kapcsolatban új eljárást rendelt el, bizonyos ítéleti rendelkezéseket azonban helyben hagyott. A per újrakezdődött. A bíróság felhívására a Csongrád Megyei Főügyészség indítványa az általános szerződési feltételek oklistájában meghatározott körülményeket (amelyek a Bankszövetség és a PSZÁF, illetve a Kormány által közösen elfogadott banki magatartási kódexre épülnek) úgy értékelte, hogy azok a bankok rendes üzleti kockázatának részét képezik, s nem szolgálhatnak alapul egyoldalú szerződésmódosításra.

A Csongrád Megyei Törvényszék 2012. január 25-én tárgyalta az ügyet. A Bankszövetség szakmai konzultációs segítséget nyújtott a Takarékszövetkezetnek a perben. Dr. Kovács Levente egyetemi tanszékvezető írásbeli szakvéleményt juttatott el a Takarékszövetkezet felkérésére. Az ítélet szerint a Törvényszék helyt adott az ügyészség indítványának, és a Polgári Törvénykönyvre alapozva (az ágazati szabályozást ismételten figyelmen kívül hagyva, s ugyancsak figyelmen kívül hagyva a megküldött szakvéleményt) megállapította, hogy a Partiscum általános szerződési feltételei tisztességtelenek és semmissé.

A Takarékszövetkezet megköszönte a szakmai segítséget, s arról tájékoztatta a Bankszövetséget, hogy nem élnek jogorvoslattal, mert az érintett szerződésállományuk elenyésző, 10 millió Ft alatti összegű. Az ítéletet tájékoztatásul megküldtük a Jogi Munkacsoportnak.

7. Pénzforgalmi kérdések

7.1. Pénzforgalmi fogalomtár készítése

Az Elnökség határozata alapján a Bankszövetség önszabályozás keretében megkezdte egy magyar és angol nyelvű pénzforgalmi fogalomtár létrehozását. A fogalomtár révén megszűnhetnek azon - banki szakértőket, ügyfeleket egyaránt érintő - fogalmi zavarok, amelyek az egyes pénzforgalmi kategóriák eltérő elnevezéséből származnak, és az angol nyelvű uniós joganyag magyar nyelvű fordítása is e fogalomtárra támaszkodhat. Először a projekt munkaterve készült el, amely a feladat megfelelő részekre bontását, szervezeti működését, munkamódszerét és főbb mérföldköveit rögzítette. A munkaterv alapján került sor az Irányító Bizottság tagjainak felkérésére (MNB, Magyar SEPA Egyesület, MBSZ pénzforgalmi munkacsoport vezetője, MBSZ főtitkár), majd e Bizottság megvitatta, módosította és jóváhagyta a munkatervet.

Ezt követően kérte fel a Bankszövetség tagjait, hogy az egyes munkacsoportokba jelöljön munkatársaiból szakértőket. A létrejött munkacsoportok a munkatervben kijelöltek szerint, az Irányító Bizottság tagjainak felügyelete mellett végzik tevékenységüket. Előreláthatóan 2012-ben fejeződik be a munka.

7.2 Alapszámla önszabályozás

Júliusban az Európai Bizottság ajánlást bocsátott ki a tagállamok részére az alapszintű fizetési számlához való hozzáférésről. Az Ajánlás értelmében bármely tagállamban lehetővé kell tenni az Unióban jogszerűen tartózkodó és az adott tagállamban fizetési számlával nem rendelkező fogyasztók számára, hogy az adott tagállamban alapszintű fizetési számlát (alapszámla) nyissanak és használjanak. A Nemzetgazdasági Minisztérium felkérte a Bankszövetséget, hogy önszabályozás keretében valósítsa meg az EU Ajánlást. Ennek érdekében újjászerveztük

a korábban azonos céllal felállított munkacsoportunkat, amely elkészítette az alapszámláról szóló elnökségi ajánlást.

7.3 Készpénzforgalmazási és díjvita a jegybankkal

Miután az előző évben nem sikerült megegyezni, 2011-ben is folytatódott az MNB és a Bankszövetség közötti szakmai vita a bankjegyforgalmazás során alkalmazandó gépi feldolgozottság szintjéről. Az MNB elnöke a Bankszövetségnek írt levelében egyrészt elkötelezettségét hangoztatta a hamisítás elleni küzdelem legfejlettebb eszközökkel történő folytatásában, másrészt készségét fejezte ki, hogy a bankokra nagyobb anyagi terhet róó gépi bankjegy-feldolgozási előírásokat csak megalapozott hatástanulmányok, felmérések figyelembe vételével vezetnék be.

Nem látszott célszerűnek a jegybank - bankjegyhamisítás elleni céllal vállalt - fokozott gépesítés melletti álláspontjának újbóli vitatása, ahogy egy nagyarányú, drága és bonyolult hatásvizsgálat lebonyolítása sem tűnt kívánatosnak, és célravezetőnek. Az újabb tárgyalások végül eredményre vezettek: a bankjegyhamisítás elleni fellépés jegyében a nagyobb forgalmú fiókok ellátását csak gépi feldolgozottságú bankjegyekkel lehet megoldani, ill. a nagyobb forgalmú pénztárakat kötelező lesz a hamis pénzeket felismerő speciális lámpákkal felszerelni. A banki terhek csökkentése érdekében ugyanakkor e fejlesztéseket csak időben elnyújtva kell végrehajtani, ill. a kisebb forgalmú bankfiókok, pénztárak mentesülnek a fenti előírások alól. A fenti kompromisszumot tükröző MNB rendelet - megfelelő egyeztetést követően – 2011 közepén jelent meg.

Az MNB 2011 nyarán jelentős - 2012-re vonatkozó - díjváltozási/díjemelési tervéről tájékoztatta a bankszférát. Az MNB a díjemelések által azt kívánta elérni, hogy a bankok és a jegybank között csak nagy darabszámú tételekkel folyjon a kereskedelem, s ennek érdekében a bankok hatékonyabban működjenek együtt a bankközi piacon a kisebb tételek összeszervezésében.

A Bankszövetség jelezte, hogy a bankok tudomásul veszik az MNB stratégiáját, de idő kell a piac nagymértékű átszervezéséhez. A Bankszövetség – miután tagbankjai között felmérést végzett – a részletes javaslatot dolgozott ki a készpénzpiac fokozatos átalakítására. A javaslat új módszereket tartalmazott mind a bankközi bankjegy kereskedelem, mind a nagybani konténer-alakítás módszertanára, ill. a kihelyezett MNB értéktárak működésére vonatkozóan. Bár kértük, hogy a javaslat megvalósításáig ne történjen meg a díjmelés, az MNB 2012. január 1-jétől bevezette a drágítást. Ugyanakkor a jegybank e lépésével párhuzamosan – részben a bankszövetségi javaslatokat is figyelembe véve - egyeztetéseket kezdett a bankokkal és a pénzszállító cégekkel a kihelyezett jegybanki értéktári szabályozás felülvizsgálatáról.

7.4 Bankkártya terület

A Munkacsoport havi rendszeres megbeszélésein szakmai egyeztetésre kerültek a szabályozói elvárások, csakúgy, mint a PSZÁF által kiadott vezetői körlevél az elvárt bankkártyás gyakorlatról, valamint a piaci trendek, folyamatban lévő fejlesztések, a chipkártya bevezetési folyamattól a matricakártyák piacra lépéséig. A hatékony szakmai együttműködés elősegítésére az MNB és PSZÁF szakembereit a Munkacsoport rendszeres találkozóira hívja a munkacsoport megbeszélésekre.

A friss szakmai hírek, információk megosztására 2011 szeptemberében elindítottuk, és egyre nagyobb ismertséggel működik a Bankszövetség Bankkártya Hírek elnevezésű elektronikus heti hírlevele.

December közepén bizonyossá vált, hogy több tízezer magyarországi bankkártyát is érint egy nemzetközi adatszerzési eset. A Bankszövetség hatékony összefogással tudta segíteni az eset kapcsán az információk eljuttatását tagbankjaihoz, és tájékoztatta a közvéleményt a sajtón keresztül. Együttműködésben a kártyatársaságokkal az összes magyar bankkártya kibocsátó bank azonnal megtette a lehetséges legmagasabb szintű biztonsági lépéseket. Nagy számban cserélték a valószínűsíthetően érintett kártyákat, kiemelt odafigyeléssel felügyelték a kártyaforgalmat, valamint felkészültek az ügyfelek tájékoztatására, és a helyzetből eredő kellemetlenségek minél gyorsabb kezelésére. Emellett az intézkedésekkel kapcsolatos költségeket is általánosságban magukra vállalták. Az összehangolt, gyors lépéseknek köszönhetően az egyik legintenzívebb kártyahasználati időszakban – az év végi ünnepek előtt – is biztonságos, és jelentősebb fennakadástól, kényelmetlenségtől mentes tudott maradni a magyarországi kártyahasználat.

8. Adózási kérdések, események

A Bankszövetség Adózási munkacsoportja a devizahitelek terheinek könnyítését szolgáló program kérdései mellett 2011-ben is több egyéb adózási kérdésben egyeztetett az illetékes Nemzetgazdasági Minisztériummal, illetve az állami adóhatósággal. Az év elején az adóamnesztiával kapcsolatos jogszabály értelmezési kérdéseivel és a hitelintézeti eljárás kialakításával foglalkoztunk, és kértünk állásfoglalást. A jogszabály a magánszemélyek számára lehetővé tette a külföldön tartott és Magyarországon még nem adózott jövedelmek anonim módon és kedvezményes, 10 százalékos adókulcs melletti adózását, a jövedelmek felfedését. A PSZÁF által végrehajtásra kijelölt 10 hitelintézet számára fontos szempont volt az is, hogy az adóamnesztia során a pénzmosás és terrorizmus finanszírozásának megelőzéséről és megakadályozásáról szóló jogszabállyal összhangban alakítsák ki az alkalmazott eljárásokat és a belső rendszereket.

Véleményeztük a hagyományosan ősszel a Parlament elé kerülő, következő évi (2012-es) adószabályokat is. Többek között felhívtuk a figyelmet a kutatási és fejlesztési (K+F) tevékenység adózási szabályainál az átmeneti intézkedés hiányára, ami nélkül nem egyértelmű, hogy hogyan kell kezelni a folyamatban lévő és több évre áthúzódó szerződéses kapcsolatokat. A banki különadót érintően a jogutódlás, összeolvadás szabálya változott: itt kértük a visszamenőlegesség helyett a 2012-es évtől való indítást, és szövegszerű javaslatot is megfogalmaztunk a szétválás esetén fellépő kettős adóztatás elkerülése érdekében.

Felléptünk annak érdekében is, hogy ne állítsák vissza a lízingtevékenység illetékmentességét befolyásoló bevételi arányt, amely ellen hosszú ideig lobbiztunk, és így egyszerűbben kezelhető rendszer alakult ki. Eredményesen tiltakoztunk az üzletpolitikai, marketing célú nem pénzzuttatásokra vonatkozó szabályváltoztatás ellen; végül nem vezették be a tervezett változtatást. Sikeresen elérni, hogy korábbi kérésünkre az adózás rendjéről szóló törvénybe beépüljön, hogy az áfa törvény 88. §-a szerinti áfa besorolás-választás adatbázisát, azaz az érintett vállalkozások listáját 2012-től az adóhatóság közzéteszi, így már nem kell hosszasan nyomozni az ingatlan jelzálogfedezetek érvényesítése kapcsán az adósok/zálogkötelezettek ingatlanértékesítésre vonatkozó áfa-státusza után, s ezzel az adminisztráció egyszerűsödik, és az ügymenet is felgyorsul.

Korábbi kezdeményezésre 2012-től már lehetséges lesz, hogy a magánszemélyek nem csupán forintban, hanem devizában is köthetnek kedvezményes kamatadó mellett, illetve kamatadómentesen tartós befektetési szerződést. A jogszabály alkalmazását segítve több gyakorlati kérdésben kértünk minisztériumi állásfoglalást.

Kormányzati program indult az adminisztráció csökkentése érdekében, melynek egyik eleme az adózás egyszerűsítése. Kiemelten kezelik a vállalkozások, ezen belül is a kis- és középvállalkozások terheinek mérséklését. Az adóegyszerűsítési munkacsoportba a kamarák és más érdekképviselői szervek szakértői mellett a Magyar Bankszövetség Adózási Munkacsoportjának képviselői is bekapcsolódtak. Fontosnak tartjuk, hogy a bankszektor, mint az adóbeszedésben meghatározó szerepet betöltő egység kiemelt szerepet kapjon, és a bankszakértői javaslatokat figyelembe vegyék a programban. Ennek érdekében a tagbanki véleményeket összefogva eljuttattuk a munkabizottságot irányító kormányzati szakértőkhöz javaslatainkat.

9. Bankváltási Kódex

Az egyszerűsített, egyablakos bankszámlaváltást lehetővé tévő önszabályozásunk sikerét mutatja, hogy 2011-ben 4600 ilyen kezdeményezés nyomán több mint 3 ezer sikeres bankszámlaváltásra került sor.

10. A PSZÁF fogyasztóvédelmi célú adatszolgáltatásai

2011-ben az éves rendszeres felügyeleti adatszolgáltatási követelmények változásai mellett átalakult a fogyasztóvédelmi célt szolgáló adatszolgáltatás is. A Felügyelet weblapján a Hitel és Lízíngtermékek választásában segítséget nyújtó rendszeréhez hozzákapcsolta a Betét és Megtakarítási termékekről szóló regiszter/választó programját is. Ehhez a Felügyelet egy új adattovábbításra szolgáló - interneten keresztül elérhető - informatikai rendszert fejlesztett ki és vezetett be. Az új, ERA névre keresztelt rendszerre való átállás a hitelintézeti oldalon is megváltoztatta a korábban kialakított folyamatokat. Az aktuális adatok ellenőrzése, karbantartása, az új adatigényekhez való hozzáigazítása változatlan termékkör, adat mellett is nagy feladatot jelentett minden hitelintézetnél. Szakértői egyeztetéssel sikerült több kérdést tisztázni, és az átállás eredeti tervezett határnapját a hitelintézetek számára kedvező módon későbbre tolni.

11. Javadalmazási politika

Az EU szabályozási követelményeknek megfelelően a Hitelintézeti törvény január 1-jén hatályba lépett módosítása rendelkezett a hitelintézetek kockázatvállalással és -kezeléssel érintett dolgozói javadalmazásának a kereteiről. A törvény rendelkezései intézményi sajátosságoktól függő egyedi alkalmazásának szabályozásához a kormánynak adott felhatalmazást. Az intézményeknek május 31-éig kellett kidolgozniuk és bevezetniük a rendelkezésekkel harmonizáló saját javadalmazási politikákat, mely határidőt törvényt módosítással augusztus 31-éig meghosszabbították. A kormányrendelet előkészületi munkálataira az illetékes minisztérium a PSZÁF-ot jelölte ki. A felügyelet a javaslatáról március folyamán több ízben egyeztetett a szövetség Humán Erőforrás munkabizottságával. Végül a kormányrendelet csak jelentős késéssel július 18-án került kihirdetésre és módosítását követően, végül szeptember 30-án lépett hatályba.

12. Felügyeleti és jegybanki adatszolgáltatások

Az adatszolgáltatásra vonatkozó jogszabályok struktúrája lényegesen módosult azzal, hogy a PSZÁF rendeletalkotási jogkört kapott és átvette a Nemzetgazdasági Minisztériumtól a kapcsolódó jogalkotási feladatokat.

Az év elején a kiemelten magas javadalmazással foglalkozó, új felügyeleti adatszolgáltatási rendelettervezethez küldtünk javaslatokat. A közösségi szabályokkal harmonizálva a hitelintézetek és befektetési vállalkozások 2011. május 31-től kötelesek adatot szolgáltatni a 300 millió forint éves javadalmazást elérő vezetők, munkavállalók számáról a Felügyeletnek. A tagintézményinktől kapott visszajelzések szerint a szektorban nemigen van olyan vezető, és egyéb munkavállaló, akinek éves jövedelme eléri a határértéket.

Márciusban a PSZÁF-nál egyeztetés kezdődött a pénzügyi szolgáltatásokat prudenciális szempont szerint részletező COREP, illetve a befektetési szolgáltatási tevékenységet átfogó adatszolgáltatások módosításáról. A tervezett változtatások ismét jelentős informatikai fejlesztéssel jártak ezért a pontosító javaslatok mellett 3 hónap felkészülési időt kértünk az átálláshoz. A Felügyelet a hitelintézeti javaslatok alapján az első körben kiadott tervezetet átdolgozta, és a bevezetés határidejét is kedvezően későbbre halasztotta.

Az MNB már a nyár elején konzultációra hívta a bankokat, hogy időben ismertessék a következő évre tervezett változtatásokat. Kedvező, hogy a Felügyelettel közös hitelintézeti jelentéseket nem választják szét, az egységes mérleg és eredménykimutatás jelentése továbbra is fennmarad. A kapcsolódó jelentőtáblákban csak kisebb változtatások, kiegészítések történtek. Alapvetően a háztartások számára nyújtott hitelek megfigyelése esetén lép életbe módosítás. Az átértékeléssel kapcsolatos információk és a kamatlábak alakulásának elemzése miatt bővült az információigény. A jegybank a tervezett változtatások költséghatását felmérte, és a felmérés eredményét figyelembe vette a végleges döntés során.

A rendszeres adatszolgáltatások mellett több rendkívüli jelentési kötelezettség lépett életbe 2011 folyamán. Az árfolyamvédelmi program és a végtörlesztés hatását mind a PSZÁF, mind az MNB fokozottan figyelte. A tagbankokra nehezedő adminisztrációs terhelés csökkentése érdekében kértük, hogy a meglévő rendszeres jelentéseket vizsgálják felül, és a kevésbé fontosak töröljék, illetve legalább függesszék fel a megszapорodó rendkívüli adatszolgáltatások idején.

Az adatszolgáltatásban érintett szakemberek számára ismert, hogy 2013-tól további jelentős változtatással kell számolni az EBA (European Banking Authority= Európai Bankfelügyeleti Hatóság) által meghirdetett közösségen belüli egységes statisztikai elvárás miatt.

13. A Pénzügyi Békéltető Testület megalaulása és működésének első tapasztalatai

A testület jogállásával kapcsolatban már a törvény tervezetének véleményezésekor voltak aggályaink, hiszen egy kvázi bírói testületet a végrehajtó hatalom részét képező szervezetbe, a PSZÁF-ba integráltak, ami felveti a hatalmi ágak megosztása sérelmének lehetőségét. Az elméleti aggályokat a gyakorlat sajnos sok tekintetben igazolja, ugyanis a PSZÁF fogyasztóvédelmi (közigazgatási) jogkörében eljárva rendszeresen közvetlenül reagál a békéltető testület előtt eljáró bank esetleges mulasztásaira. Ráadásul a legkisebb késéseket aránytalan súlyú bírságokkal bünteti – ami gyakran többszöröse a békéltető testület elé vitt ügyben vitatott összegnek.

14. Külömfélék

14.1 Fogyasztói csoportok kivezetése

Az E-hírlevélben megjelent írásunkat követően konzultációra hívott a PSZÁF piacfelügyeleti igazgatósága, amelynek nyomán törvényalkotási úton megkezdődött ezeknek a félrevezető tájékoztatással széles lakossági csoportoknak gyakran kárt okozó vállalkozások piacról történő kivezetése.

14.2 Vörösiszap-károsult banki adósok

A vörösiszap által elpusztított vagy bontásra ítélt, banki jelzálogjoggal terhelt ingatlanok tulajdonosait minden érintett bank méltányosan kezelte, több bank el is engedte követelése egy részét vagy egészét.

14.3 PSZÁF módszertani útmutató az internetbanki szolgáltatások biztonságáról

A PSZÁF júliusban az internetbanki szolgáltatások biztonságáról szóló módszertani útmutatót kívánt megjelentetni, melyet előzetesen nem egyeztetett a tagbanki szakértőkkel. Az IT Biztonsági Munkacsoport közbenjárására az útmutató kiadását elhalasztotta, illetve annak megalapozott módosításához kérdőívet állított össze, melyben a bankok IT biztonságért felelős területei beszámoltak az általuk alkalmazott védelmi intézkedésekről. A módszertani útmutató felülvizsgálata szeptember 23-án készült el. A PSZÁF és a munkacsoport tagjai a tervezetet októberben egyeztették. A Felügyelet a felülvizsgált végleges útmutatót október 25-én adta ki.

14.4 Bankrablási helyzetkép

A Humán és Fizikai Biztonsági munkacsoport a nyomozóhatóság képviselőivel két alkalommal tekintette át a hazai bankrablási helyzetképet. A találkozók legfőbb megállapítása, hogy a bankrablások száma 2009 és 2010-es adatokhoz képest jelentősen csökkent, és a gazdasági válság előtti időszak statisztikáihoz igazodott.

A Magyar Bankszövetség 2011 évi fontosabb kapcsolatai, eseményei, rendezvényei – Kommunikáció

1. Európai Bankföderáció

1.1 Az Európai Bankföderáció szabályozással kapcsolatos tevékenysége

1.1.1 Globális és Európai Uniós szabályozás

Az EBF a globális és Európai Uniós szabályozási törekvésekkel kapcsolatosan egységesen képviselte és kommunikálta az alábbi alapelveket:

- A szabályozások tartalmi elemeit és bevezetésük ütemezését is együttesen figyelembe vevő hatásvizsgálat szükséges.

- A szabályozásoknak mind globális, mind EU szinten biztosítania kell a versenysemlegességet.

Az EBF lobbytevékenysége 2011-ben a szabályozást illetően az alábbi témakörök köré összpontosult:

A) Bázeli III – CRR/CRD 4 szabályozás*

2011-ben a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság több dokumentumot tett közzé, amely a Bázeli III szabályozás részleteit finomította. Az Európai Bizottság (EB) július végén hozta nyilvánosságra a Bázeli III egyezmény európai bevezetését célzó szabályozási javaslatát (CRR/CRD 4). Az EBF a bizottsági javaslathoz számos módosító indítvánnyal élt, és kijelölte azt a tíz legfontosabb kérdéskört, amelyben mindenképpen szeretné elérni a szabályozás megváltoztatását.

B) Rendszerszempontról fontos pénzügyi intézmények (SIFIs) és a rendszerszempontról fontos globális bankok (G-SIBs) szabályozása*

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS) konzultációs dokumentumot adott ki a rendszerszempontról fontos globális bankok szabályozásáról. Az EBF a konzultáció során a részletszabályok kritikája mellett kiemelte, hogy a pótlólagos tőke előírása nem lehet az egyetlen válasz rendszerszintű intézmények által képviselt kockázatok kezelésére. A javuló kockázatkezelés és vállalatirányítás a rendszerkockázat elhárításának központi eleme kell, hogy legyen.

C) Bankválság-kezelési keretek*

A Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) júliusban konzultációs dokumentumot tett közzé, amely a SIFI-k hatékony válságkezelését célozza. Az EBF támogatta a javasolt szabályozási irányt, mint a probléma kezelésére alkalmas eszközt, azonban több ponton megfogalmazta kritikáját, melyek elsősorban a globálisan egységes bevezetés, a törvényben előre definiált eseményen alapuló, objektív és előre látható mutatókhoz kötött, arányos, átlátható, elszámoltatható és globálisan is egyensúlyban lévő felügyeleti beavatkozást kéri számon.

D) Az EB bankok feltőkésítésére vonatkozó javaslata*

Az EB október 12-én javaslatot tett az európai bankok tőkéjének megerősítésére, előírva, hogy az alapvető tőkére vetített (CT1) tőkemegfelelési mutató érje el a 9%-ot. Erre reagálva az EBF sajtóközleményt adott ki, illetve levéllel fordult az EB és az ET elnökeihez. A levél leszögezte, hogy az év eleji stressz teszt szerint az európai bankok tőkehelyzete erős, így káros hatással járhat egy olyan – az EBA által végzett – újabb stressz teszt, amely a szuverén adósságok piaci értékelésén alapulva határozná meg a bankok tőkeszükségletét. A bankok a jogilag érvényben lévő követelményeket teljesítik, s a jövőbeni tőkekövetelmények nem számon kérhetők.

E) Pénzügyi Tranzakciós Adó (FTT)

Az EB szeptember végén közzétette az FTT-ről szóló direktíva-tervezetét. Az adóval kapcsolatosan az EBF elutasító álláspontot vett fel, tekintettel az adó káros makrogazdasági hatásaira (elsősorban a szolgáltatások áthelyeződése miatti növekedési és foglalkoztatási problémákra), a likviditás szűkülése, valamint a tervezetben megjelölt célok elősegítésére alkalmatlansága okán. A tervezet sürgősségi tárgyalását végül az Európai Tanács (ET) nem

* A csillaggal jelölt prudenciális szabályozási témakörök részletesebb kifejtése a jelentés mellékletében található.

vette napirendre, azonban a bevezetéssel kapcsolatosan a Bizottságtól jelentést kér 2012 júniusában.

Az EBF munkacsoportot hozott létre, melynek feladata részletes adatgyűjtés és elemzés az FTT elleni hatásos fellépés érdekében.

F) Uniós szabályozás-tervezet a jelzáloghitelezésről

Több éves előkészítés után az EB megjelentette jogalkotási javaslatát a jelzáloghitelezésről. A néhány évvel korábban elfogadott fogyasztási hitel irányelvhez hasonlóan e tervezet is alapvetően fogyasztóvédelmi megközelítésben ölelte fel a hitelezés szinte teljes folyamatát.

Az EBF a következő témákban fogalmazta meg a kritikáját: túl széles személyi hatály, elutasítási kötelezettség negatív eredményű hitelképesség vizsgálat esetén, nem alkalmatlanság *(az ügyfél alkalmas-e a kockázatok felmérésére)* és legjobb érdek *(az elérhető legjobb kondíciójú teljesítés)* vizsgálata, tanácsadás definíciója, a bankoknak az ügyfél előtörlesztési jogához kapcsolódó kompenzációs joga, THM elemeinek korlátozása, az EB túlzottan széles hatáskörei. Az EP belső piaci bizottsága és az ET több javaslatot is támogatott ezek közül (az elutasítási kötelezettségre, a THM elemekre, a Bizottság hatásköreire vonatkozóakat).

G) MiFID felülvizsgálat

Az EB októberben tette közzé a tőkepiacokkal kapcsolatos direktíva tervezett módosításait. Az EBF álláspontját decemberben tette közzé, melynek az egyeztetése folyamatban van, egy részletesen kidolgozott konzultációs-tanácsadási terv alapján.

H) SEPA bevezetési véghatáridő direktíva és az Európai Fizetések Tanácsának (EPC) irányítása

Az EB 2010 decemberében adta ki a SEPA bevezetését biztosító direktíva-tervezetét. Az EBF álláspontja szerint a tervezet tárgyi hatálya pontosítandó, azaz csak az átutalásra és a csoportos beszedésre kellene alkalmazni, ezek bevezetésére egységes véghatáridőt kellene alkalmazni, pontosítani kellene a tervezet definícióit, szűkíteni kellene az EB hatásköreit, valamint a technikai részleteket pontosan hozzá kell igazítani a SEPA jelenlegi szabványaihoz.

A tervezet kiadásával párhuzamosan az EB versenyfelügyeleti igazgatósága vizsgálat alá vonta az EPC-t, valamint több az EPC munkájából kimaradó szervezet kritizálta annak működését. A tagok is felvetették az EPC jövőbeni szerepkörének kérdését és valamint ehhez igazodóan új irányítási rendszer kialakítását. A kérdéstről 2012 elején születik döntés.

1.2 Az Európa Bankföderáció budapesti ülései

Az Európai Bankföderáció hagyománya, hogy az Igazgatóság és a Végrehajtó Bizottság ülését abban az országban tartja, amelyik az EU soros Elnöke. Ennek megfelelően az EBF vezető testületeinek üléseire áprilisban Budapesten került sor. Ezt az ülést első alkalommal vezette az EBF új Elnöke Christian Clausen. Az informális programok lehetőséget adtak arra, hogy az európai banki közösség vezető tisztségviselői megismerkedjenek a magyar bankszektor helyzetével, aktuális problémáival.

A fenti hagyomány szerint a Bankszövetség számos bankföderációs bizottsági ülés vendéglátója is volt. Az üléseken a tagok - külső szakértők meghívásával - első kézből kaphattak tájékoztatást a magyar soros elnökség tapasztalatairól, terveiről, ill. a magyar bankpiac sajátosságairól.

- a **Pénzforgalmi Bizottság** ülésén a NGM képviselője a SEPA folyamat uniós szabályozásáról, az MNB igazgatója a többciklusos napközbeni elszámolás bevezetéséről tartott előadást,
- a **Pénzmosás és a család elleni munkacsoport** részére a Citibank szakértője ismertette a hazai bankkártya piac biztonsági helyzetét,
- a **Lakossági bankszolgáltatások bizottsága** tagjainak az NGM szakértője készített prezentációt az aktuális uniós fogyasztóvédelmi szabályozásról,
- a **Fizikai biztonsági munkacsoport** ülésén az ORFK bűnmegelőzési vezetője adott tájékoztatást a magyar rendőrség bankbiztonságot érintő eredményeiről, problémáiról.
- **Az EBF Adóügyi bizottsága** (Fiscal Committee) februárban látogatott el Budapestre, hogy az európai bankszektort érintő adókérdésekről, a magyar tervekről tájékozódjanak. Elsődlegesen a több éve tartó európai áfa-irányelv modernizációját érintő változásokról kívántak véleményt cserélni, de az európai szintű bankadó témakörét is érintették, kiemelve azt a körülményt, hogy a szektor versenyhátrányba kerül más ágazatokkal és az Európán kívüli országok bankjaival szemben. A bankszektort érintő, egyéb szabályok – többek mellett az új tőkekövetelmény-szabályozás, a megnövekvő adatszolgáltatási igények, a nemzetközi számviteli (IFRS) előírások változása, és az amerikai FATCA-jogszabály - rendkívüli mértékben terheli az ágazatot, s ezért a bankadó kérdését komplex módon kívánatos kezelni.

Az üléseket követően az egyes bankföderációs bizottságok vezetői külön köszönetüket fejezték ki mind a szakmai, mind az informális programok megszervezéséért.

1.3 További kapcsolatok, konzultációk

A Magyar Bankszövetség számára az elmúlt évben is kiemelt fontosság volt a nemzetközi kapcsolatok erősítése. Csakúgy, mint az előző évben a banki különadóval kapcsolatban több olyan kérdés merült fel, amelyekről nemzetközi konzultációt kellett folytatnunk. A devizaalapú, jelzálog fedezetű hitelek végtörlesztéséről szóló törvénytervezettel, majd törvénnyel kapcsolatban több ország nemzeti bankszövetsége és az EBF központja is tájékoztatást kért. Ez részben azzal volt összefüggésben, hogy a hazai nagybankok külföldi tulajdonosai az EU Bizottsághoz fordultak, az Európai Bankföderáció pedig írásban kérte, hogy a törvény ne kerüljön jóváhagyásra, és ne lépjen hatályba¹. Ezekkel, valamint hasonló kérdésekkel kapcsolatban számos megkeresést kaptunk a magyarországi diplomáciai testületektől (pl.: Amerikai, Brit, Német, Francia, Lengyel, Koreai Nagykövetségek).

Az Európai Bankföderáció működésében jelentős változás volt az Igazgatóság és a Végrehajtó Bizottság Elnöki tisztségében bekövetkezett változás. Az EBF két olyan új vezető tisztségviselőt választott, akik jelentősen megváltoztatták a szervezet működési rendjét, fokozták az aktivitást, és hangsúlyt helyeztek néhány stratégiai kérdés előtérbe helyezésére. Kialakították és jóváhagyták a Végrehajtó Bizottság és a Titkárság működésének új stratégiai elveit. Ennek megfelelően úgy döntöttek, hogy az EBF központját támogató Bizottságokat stratégiai és szakmai tanácsadó testületek csoportjára osztották.

Ebben az új felosztásban a Magyar Bankszövetség munkatársa által vezetett Kommunikációs Bizottság stratégiai minősítést kapott és ennek megfelelően felkérték a Bizottságot, hogy

¹ Az EBF főtitkára a végtörlesztési törvény kapcsán szeptember 19-én levelet küldött Orbán Viktor miniszterelnöknek, melyben az intézkedés bevezetésével szemben érvelt. Kifejtette, hogy figyelembe véve a korábbi magyar és az EU-s szabályozási kezdeményezéseket is, a végtörlesztés tervezett szabályai nem fogják elősegíteni sem a stabilitást, sem a fogyasztóvédelmet. A levél felhívta a figyelmet az intézkedés káros hatásaira, melyeket a levél részletesen is bemutatott.

dolgozza ki a kommunikációs stratégiát alátámasztó prioritásokat, és az azzal összhangban lévő kommunikációs tartalmat.

1.4 Nemzetközi és európai önszabályozás

1.3.1 Bankszámla díjak átláthatósága és összehasonlíthatósága

Befejeződött az EB által kezdeményezett, lakossági bankszámladíjak összehasonlítására vonatkozó banki önszabályozás, melyet Európai Bankszakmai Bizottság (EBIC²) koordinált. A két megrendelő (az EB és az uniós fogyasztóvédelmi szervezet – BEUC) komoly bírálattal illette az európai bankok által kidolgozott júniusi, majd az átdolgozott augusztusi és novemberi tervezetet. Ennek eredményeként az EB elhatározta, hogy a témában jogi szabályozást fog előterjeszteni.

1.3.2 Elsőrangú Fedezettséggű Értékpapírok (Prime Collateralized Securities)

Az EBF támogatta azt az – EFR és AFME által és más szövetségek együttműködésével 2009-ben tett - iparági kezdeményezést, amely a banki eszközök fedezet melletti értékpapír kibocsátás újraélesztését célozza. A kezdeményezés lényege olyan ABS³-ek kibocsátása és hitelesítése, melyek széles körűen elfogadottak a befektetők által és finanszírozást biztosítanak a kibocsátóknak. A hitelesítés nem helyettesítené a hitelelemzést és a kibocsátási due diligence-t, csak egy olyan címkét jelentene, amely alapján a befektetők tudhatják, hogy egy egyeztetett standardnak minőségi, átláthatósági, egyszerű struktúra és likviditás szempontjából megfelel.

2. Hazai kapcsolatok, konferenciák

2.1 Partnerségi megállapodások együttműködési szerződések

A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény rendelkezéseinek megfelelően kezdeményeztük partnerségi megállapodás kialakítását a Nemzetgazdasági Minisztériummal, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériummal, a Vidékfejlesztési Minisztériummal, a Nemzeti Erőforrás Minisztériummal és a Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal.

Külön levélben kerestük meg Dr. Székely László urat, aki a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban az új Polgári Törvénykönyv megalkotásáért felelős miniszteri biztos. Kértük, hogy a Polgári Törvénykönyv egyeztetési folyamatába vonja be a Magyar Bankszövetséget.

A megkeresett szervezetektől biztató válaszokat kaptunk a jövőbeni együttműködésre, de stratégiai partnerségi megállapodás megkötésére nem került sor.

Együttműködési megállapodást, illetőleg stratégiai partnerségi megállapodást kötött a Bankszövetség a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével és az Országos Betétbiztosítási Alappal.

² European Banking Industry Committee: a különböző európai pénzügyi érdekképviseletek közös szövetsége

³ Asset backed securities

2.2 Kapcsolattartás társszervekkel (MABISZ, FOE)

A társszervezetekkel való kapcsolattartás felértékelődik a jelenlegi helyzetben. Vezetői és szakértői szinten egyaránt rendszeres az együttműködés a Magyar Biztosítók Szövetségével, a Magyar Lízingszövetséggel, a Magyar Faktoring Szövetséggel, a Pénzügyi Vállalkozások Országos Egyesületével, a Befektetési szolgáltatók Szövetségével, a Felszámolók és Vagyonfelügyelők Országos Egyesületével.

Emellett szükség szerint egyeztetést folytatunk a közös ügyekre vonatkozóan a Magyar Országos Közjegyzői Kamarával, a Magyar Bírósági Végrehajtói Kamarával.

2.3 Együttműködési szerződés az ORFK-val

Az ORFK és a Bankszövetség megújította 2004-ben kötött Együttműködési Megállapodását, amely a fizikai biztonsági kérdések mellett már az egyéb csalások és az informatikai biztonság kérdéseire is nagyobb súlyt helyez.

2.4 Konferencia a FATCA-ról

Az amerikai FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) követelményeiről a Deloitte tanácsadó cég hazai és külföldi szakértőinek közreműködésével konferenciát szerveztünk június 22-én, s a találkozóra meghívtuk a PSZÁF és a Nemzetgazdasági Minisztérium szakértőit is. A FATCA jogszabály elsődleges célja az amerikai állampolgárok adóelkerülésének megakadályozása, lehetőséget teremtve az amerikai adóhatóságnak (IRS), hogy felfedje az amerikaiak külföldi számlákon tartott vagyonát. A törvény 2013. január 1-től lép életbe, s a jogszabály szerint 30% forrásadó terhel minden amerikai forrásból származó jövedelmet, amennyiben azt külföldi pénzügyi intézménynek fizetik, hacsak a külföldi pénzügyi intézmény nem köt megállapodást az amerikai adóhatósággal és teljesíti az ebből eredő összes kötelezettségét. A külföldi pénzügyi intézményeknek – így a hazaiaknak is – jelentős feladattal és költséggel jár a felkészülés. A hitelintézeteknek az amerikai adóhatóságnál (IRS) 2013. június 30-áig kell a regisztrációt megtenni.

2.5 Konferencia a 2012. évi adóváltozásokról

Decemberben - a korábbi évek hagyományát követve - a tagbankok adózásban érintett szakemberei számára szemináriumot szerveztünk a Deloitte Zrt. adószakértőinek közreműködésével a 2012. évi adóváltozásokról. A szakmai délelőttön az előadók a személyi és társasági jövedelemadó, a banki különadó, az áfa, az illeték, társadalombiztosítással kapcsolatos változásokról is beszéltek, s felhívták a figyelmet a főbb számviteli jogszabályváltozásokra is.

2.6 Számviteli konferencia hitelezéssel, és kockázatkezeléssel foglalkozó banki szakértőknek

A KPMG tanácsadóinak közreműködésével kockázatkezelők és hitelezéssel foglalkozó bankszakemberek részére április végén konferenciát szerveztünk azzal a szándékkal, hogy segítséget kapjanak a hitelezett társaságok IFRS és magyar beszámolóinak értelmezésében. A konferencia alapvetően olyan témákat, gazdasági eseményeket kívánt érinteni, ahol a beszámoló nem egyértelműen tükrözi a vállalkozások tevékenysége során felmerült tényleges kockázatokat. Nemzetközi tapasztalatokkal rendelkező számviteli tanácsadók szerint a magyar számviteli törvény számos helyen nem egyértelmű, illetve a magyar számviteli elszámolások számos esetben nem tükrözik a gazdasági események mögötti tényleges, banki

szempontból is releváns kockázatokat. A tapasztalatok szerint a magyar banki elemzői körben néhány speciális témakörnél nehézséget jelent az IFRS beszámoló értelmezése, illetve az abban megjelenő közzétételek és elszámolások tényleges tartalmának, a kapcsolódó kockázatoknak a felismerése. A konferencia a beruházási szerződésekre (projektekre) és a kereskedőházas tranzakciók elszámolásának kritikus pontjaira fókuszált.

3. Kommunikáció

3.1 A Bankszövetség 2011. évi kommunikációjának fő vonulatai

A 2011-es év eseményei szükségessé tették a Bankszövetség intenzív kommunikációs tevékenységét. Középpontban a kedvezőtlen külső és belső folyamatok miatt a bankszektorban kialakult helyzet, valamint ezzel összefüggésben is az igen jelentős számú törvényi változás és jogszabály-módosítás állt. Reagálnunk kellett a banki különadó 2011. évi hatásaira, a kilakoltatási és árverési moratórium felfüggesztésére, továbbá ez utóbbi következményeként megjelent otthonvédelmi törvényre. Ennek keretében vált igénybe vehetővé a devizaalapú jelzálog fedezetű hiteladósok számára augusztus 12-étől az úgynevezett árfolyamgát rendszer. Alighogy ez elindult, szeptember 9-én bejelentésre került a végtörlesztés lehetősége, majd az ezt alátámasztó törvény, amit december 15-én a Magyar Bankszövetség és a Kormány között létrejött megállapodás aláírása követett. Ebben a helyzetben a kommunikáció súlyponti kérdései szinte naponta változtak, reagálni kellett a törvényhozási és jogszabály változási kérdésekre, hogy a bankszektor érdekeit védve megfelelő érvanyagot továbbítsunk a politikai, gazdaságpolitikai döntéshozók felé. A banki ügyfelek vonatkozásában pedig mindezt a változást szakmai érvekkel alátámasztva és közérthetően kellett kommunikálni.

3.2 Magyar Bankszövetség megjelenése a médiában, sajtóstatistika

A Magyar Bankszövetség szinte minden jelentősebb média csatorna napi szereplője volt, de kommunikációnk hatékonyságát elsősorban nem ezzel szeretnénk jellemezni. Sajtókapcsolataink építése során, a vezető gazdasági és pénzügyi újságírók számára folyamatos rendelkezésre állással, háttér információk megadásával, a Sajtóklub megszervezésével eljutottunk oda, hogy a sajtóban érdekeinknek megfelelően kommunikálni szándékozott üzeneteinket torzítás nélkül és a banki problémákat, terheket, veszteségeket empátiával közlik le.

Fontos változás volt a Bankszövetség média kommunikációjában, hogy az Elnök, az Elnökség egy-egy kiemelt témáért felelős tagja, valamint a Főtitkár minden jelentős kérdésben arányosan és megfelelő gyakorisággal nyilatkozott.

3.3 Bankszövetségi Sajtóklub

A Szövetség a rendszeres, hatékony sajtókapcsolattartás kialakítása és erősítése érdekében életre hívta az általában havi rendszerességgel megszervezett gazdasági háttérbeszélgetéseket aktuális banki, pénzügyi témákban. A résztvevők elismert magyar pénzügyi szakújságírók a nyomtatott és elektronikus médiumokból.

3.4 Banki ügyfelek tájékoztatása

Az elmúlt évben a lakossági bankszolgáltatások körében kialakult problémák miatt jelentősen megnőtt az ügyfélpanaszok és az ügyfél-tájékoztatást kérő esetek száma. Ezeket az egyéni megkereséseket a Bankszövetségnek kezelnie kellett még akkor is, ha a panaszok orvoslására vagy akár a tanácsadásra vonatkozóan nincs a szervezetnek jogköre és kompetenciája. Több százra tehető azoknak az ügyfélmegkereséseknek a száma, amelyekre többnyire írásban és még több esetben szóban válaszoltunk. Nehezítette ezt a helyzetet az is, hogy a banki ügyfelek körében nem tudatosult, hogy a pénzintézetekkel kapcsolatos panaszok, valamint fogyasztóvédelmi ügyek kezelésére a PSZÁF rendelkezik törvényi felhatalmazással.

3.5 Hitelintézeti szemle

A Hitelintézeti Szemle közel egy évtized alatt a banki, hitelintézeti szakma meghatározó tudományos elismertségű folyóiratává vált. Az elmúlt évben a Hitelintézeti Szemle 44 szerzőtől 37 tanulmányt közölt. A tematikus szám a „kockázat, bizonytalanság, valószínűség” témakörben készült, különösen rangos szerzők közreműködésével. 2011-ben a Szemle Szerkesztőbizottsága három új taggal, közismert tudós közgazdászokkal bővült ki.

Emellett a Szerkesztőbizottság döntése szerint definiálásra került egy egyetemi és doktori iskolákból álló támogató intézményi kör. A kiemelkedő minőségű mesterdolgozatok és tudományos munkák szelekcióján keresztül az együttműködés megfelelő színvonalú kiegészítő alapanyagot biztosít a jövőben a kiadványhoz.

Azért, hogy a kiadvány a leghatékonyabb módon jusson el az érdeklődők és érintettek részére, valamint, hogy a tényleges szakmai célcsoportot és gazdasági döntéshozókat érjük el a szaklappal, a második félévben felülvizsgálatra került a terjesztési lista. Ennek nyomán az 1000 példányban megjelenő Szemle terjesztési körét illetően irányadó alapelvek kerültek megfogalmazásra és elfogadásra. A változások nyomán megemelkedik a tudományos élet, a sajtó és háttér-intézmények, társszervezetek részesedése; a példányszám valamelyes növelése és a bankszövetségi készlet csökkenése ellenében.

MELLÉKLET

Nemzetközi kitekintés: prudenciális szabályozás és felügyelet

2011-ben a globális és az európai bankszabályozást a válság nyomán felszínre került **problémák kezelésére irányuló javaslatok részleteinek a kidolgozása jellemezte**; lényegében **a korábbi években megkezdett szabályozási munkálatok folytatódtak**. Ennek megfelelően a szabályozási törekvések középpontjában továbbra is a bankok tőkehelyzetének és likviditásának a megerősítése; a rendszerszempontról fontos intézmények működési, illetve bankválság kezelési kereteinek a kialakítása; a központi elszámoló partnerek és az OTC derivatívák szabályozása; valamint a felügyeleti alapelvek továbbfejlesztése állt.

A Magyar Bankszövetség éves jelentésében nincs mód az elmúlt évben terítékre került valamennyi szabályozási javaslat részletes bemutatására (ez megtalálható a negyedéves jelentéseink mellékleteiben), ehelyütt csak a legfontosabb fejlemények vázlatos bemutatására térünk ki.

I. A bankrendszer tőkehelyzetének és likviditásának a megerősítése

I.1. Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS4) - A Bázel III szabályozás részleteinek finomítása

Június elején a Bázeli Bizottság közreadta a **Bázel III szabályozás újabb változatát**, amely kisebb módosításokat tartalmazott a 2010. decemberi dokumentumhoz képest. A Bizottság **véglegesítette a partnerkockázat tőkekövetelményét**, és **némileg módosította a hitel érték kiigazítás (CVA⁵) kezelését**, mivel a 2011 első negyedévében végzett hatásvizsgálat azt mutatta, hogy a sztenderd módszer szerint számított tőkekövetelmény túlságosan büntető lehet az alacsony minősítésű partnerekkel kötött, hosszú lejáratú ügyletek esetében. Annak érdekében, hogy csökkentse a CCC minősítésű partnerek sztenderd és fejlett módszerrel számított tőkeszükséglete közötti különbséget, a Bizottság 18%-ról 10%-ra csökkentette a sztenderd módszer vonatkozó súlyait.

A Bizottság november elején tette közzé második konzultációs dokumentumát **a központi elszámoló partnerekkel (CCPs⁶) szembeni kockázatok kezeléséről**, amely csak kismértékben módosult az előző, 2010. decemberi változathoz képest. A BCBS úgy véli, hogy a CCPs megfelelő feltőkésítése megfelelő eszköz lehet a kölcsönös függőségből (interconnectedness) adódó rendszerkockázatok kezelésére. A javaslat egyaránt szabályozza a központi elszámoló házakkal szembeni kitettségek tőkeszükségletét - az elismert (qualifying) CCPs esetében 2 %-os, a többieké 8 %-os súly alkalmazását írva elő -, valamint a nemteljesítési alapok (default fund) tőkeigényét.

A BCBS **a kereskedelemfinanszírozás bázeli keretrendszerben való kezelését** is megvizsgálta és októberben közreadta megoldási javaslatát, amelyek figyelembe veszik az alacsony jövedelmű országok érdekeit. A Bizottság az illetékes világszervezetekkel folytatott egyeztetést követően két technikai módosítást eszközölt: a hitelkockázat meghatározására IRB módszert alkalmazó bankok esetében bizonyos kereskedelem finanszírozási eszközökre felmentést adott az egyéves lejáratú korlát alkalmazása alól, míg a sztenderd módszert

⁴ Basel Committee on Banking Supervision

⁵ Credit Valuation Adjustment: Hitel érték kiigazítás, a partner hitelminőségének a romlásából származó kockázatot ragadja meg.

⁶ Central Counterparties

alkalmazó bankoknál bizonyos kereskedelem finanszírozási eszközökre felmentést adott a szuverén korlátok alól.

A fenti pontosításokon túl a BCBS számos további - a Bázeli III egyezmény minél egységesebb bevezetését elősegítő - dokumentumot készített. December végén megjelentette a **tőkeelemek közzétételére** vonatkozó konzultációs dokumentumát, amelynek célja, hogy javítsa a bankok tőkéjére vonatkozó információk transzparenciáját és összehasonlíthatóságát. Egy másik konzultációs dokumentumban azt mutatta be, hogy a **saját hitelkockázati kiigazítást** hogyan kell alkalmazni a derivatívákra, illetve az értékpapír finanszírozási tranzakciókra.

A Bizottság - visszatükrözve a működési kockázatkezelés 2003. óta elért eredményeit, a legjobb iparági gyakorlatokat és felügyeleti tapasztalatokat - továbbfejlesztette a **működési kockázat kezelésének és felügyeletének a helyes gyakorlatait** tárgyaló útmutatóját, valamint a **működési kockázat fejlett mérési módszerére (AMA)** vonatkozó útmutatóját.

A Bizottság októberi jelentése áttekintette, hogy **az egyes joghatóságok** 2011. szeptember végéig **milyen előrehaladást értek el a Bázeli II, a Bázeli 2.5 és a Bázeli III szabályok bevezetésében**. A tervek szerint ezek a státusz riportok rendszeresek lesznek, amivel biztosítani kívánják a bázeli egyezmények a határidőben történő, minél teljesebb bevezetését az egyes joghatóságokban. A tőkeegyezmény **bevezetésének a nyomon követésére** (monitoring) **átfogó keretrendszert dolgoznak ki**, aminek segítségével bemutatják, hogy a nemzeti szabályok mennyire konzisztensek a nemzetközi minimum sztenderdekkel, illetve, hogy az esetleges eltérések felvetnek-e prudenciális, illetve versenysemlegességi problémákat.

1.2 Az EU-s tőkekövetelmény direktíva módosításai (CRR/CRD4) - Egységes európai szabálykönyv

Az Európai Bizottság július végén hozta nyilvánosságra a Bázeli III egyezmény európai bevezetését célzó szabályozási javaslatát. Ebben a bázeli megállapodás teljes körű tiszteletbe tartása mellett bizonyos európai sajátosságok is megjelentek (tőkedefiníció, a likviditásszabályozás területén az anya/fogadó (home/host) aspektusok, valamint a korábbi kibocsátások kezelése (grandfathering)).

A Bizottság az új szabályokat részben rendeleti formában (Capital Requirements Regulation (CRR)), részben direktívaként (Capital Requirements Directive (CRD4)) fogalmazta meg. A tevékenység engedélyezését (a minimális tőkére vonatkozó előírásokat), a felügyeleti együttműködést és információ cserét, a konszolidált felügyelet kereteit, beleértve a likviditás felügyeletét, valamint az auditorok szerepét a **direktíva** szabályozza. A CRD4 megerősíti a konszolidáló felügyelet hatáskörét. Az anyaországi és a fogadó felügyeletek közötti (home-host) vitás ügyekben - tőke- likviditás szükséglet, likviditási alcsoport - az Európai Bankhatóság (EBA⁷) döntése kötelező érvényű.

A direktívában új elemként jelennek meg a szabályok megsértésének a szankcióit érintő rendelkezések, a hatékony vállalatirányításra vonatkozó szabályok, és a külső hitelminősítésekre való túlzott hagyatkozást megakadályozó (belső minősítések használatát ösztönző) intézkedések. A Bázeli III egyezmény fontos elemei közül a direktíva tartalmazza a

⁷ European Banking Authority

tőkemegőrzési, illetve az anticiklikus többlettartalékra vonatkozó szabályokat⁸, valamint az előírt többlettartalékokkal nem rendelkező intézményeknél alkalmazandó korlátozó intézkedéseket.

Bázel III egyezményhez kapcsolódó új prudenciális szabályok - a többlet tőketartalékokra vonatkozó intézkedések kivételével - a **rendeletben** kaptak helyet. A rendelet az Európai Unió valamennyi tagországában közvetlenül alkalmazandó, biztosítja az azonos versenyfeltételeket, megakadályozza az eltérő nemzeti értelmezéseket. A rendeleti forma további előnye, hogy az esedékes jövőbeni módosítások gyorsabban (az elfogadás után szinte azonnal) alkalmazhatók lesznek.

A rendelet intézkedéseinek a **határidő előtti bevezetése** a bizottsági javaslat szerint a tagállamok **diszkréciós hatásköre**. A Bizottság ugyanakkor eltökélt **az egységes európai szabálykönyv** (Single Rule Book) életre hívásában. A CRR szinte teljesen megszünteti a korábbi nemzeti diszkréciókat és opciókat. Néhány specifikus, jól körülhatárolt területen - ahol a kockázatkezelési megfontolások, piaci, és termék sajátosságok, vagy a jogi keretek azt indokolják - megengedi a tagállamoknak szigorúbb szabályok alkalmazását. Így nemzeti szintű kezelés lehetséges a jelzáloggal biztosított hitelek tőkekövetelményénél, a második pillér alatti pótlólagos tőkekövetelmény előírásánál, illetve az anticiklikus többlettartalék mértékének a meghatározásánál.

A rendelet pontosítja a tőke definícióját, korrigálja az értékpapírosítás és a kereskedési könyvi tételek kezelését, megállapítja az OTC derivatívák partnerkockázatának a tőkeigényét, illetve a Bázel III egyezménynek megfelelő likviditási szabályokat vezet be⁹. Az egyezménnyel összhangban, kezdetben nem lesz kötelező áttételi ráta előírás¹⁰. A CRR - a kockázat érzékenység elvét figyelmen kívül hagyva - 2015-ig kiterjeszti a Bázel I 80%-os limit követelményt, ugyanakkor a kockázatcsökkentő technikák korábbinál nagyobb mértékű elismerését teszi lehetővé. Az új szabályozás kitér az Európai Bizottság és az Európai Bankhatóság (EBA) hatáskörére is.

A tervezett új szabályozásról októberben parlamenti meghallgatást tartottak, majd ezt követően, december végén a parlamenti jelentéstevő nyilvánosságra hozta a CRR/CRD4-hez kapcsolódó módosító javaslatát. 2012. januárban a dán Elnökség is elérhetővé tette a tagországi véleményeket figyelembe vevő kompromisszumos javaslatát, amely a korábbinál szélesebb teret enged a nemzeti opcióknak és diszkrécióknak. Az információk szerint a végleges szövegről tavasszal szeretnének megállapodni a Tanácsban, míg a parlamenti elfogadást júniusra tervezik.

⁸ A tőkemegőrzési többlettartalék a jó gazdasági időszakokban épül fel, a kockázattal súlyozott eszközök (RWA) 2,5%-át kell elérnie és elsődleges tőkeelemekkel (CET1) kell teljesíteni. Az anticiklikus többlettartalék (az RWA 0-2,5%-a, a nemzeti felügyeleték írják elő, a túlzott hitelnövekedés megfékezésére. Az Európai Rendszerkockázati Tanács ajánlásokat adhat a nemzeti hatóság által megkövetelhető tartalékok mértékére.

⁹ A likviditás lefedettségi rátát (Liquidity Coverage Ratio (LCR)) 2013-tól kell jelenteni a nemzeti hatóságoknak és 2015-től kell alkalmazni. A nettó stabil finanszírozási rátát (Net Stable Funding Ratio (NSFR)) érintően 2018. január 1-ig kívánunk megegyezést elérni az egységes alkalmazásról, de az NSFR mutatót a megfigyelési periódusban is jelenteni kell.

¹⁰ A rátára vonatkozó megfigyelési időszak (párhuzamos alkalmazás) 2013. január 1-től 2017. január 1-ig tart. Az intézményeknek 2015-től kell publikálniuk az áttételi rátát, majd a végleges kalibrációt követően valószínűleg 2018-tól lesz kötelező az új mutató alkalmazása. Az áttételi ráta a megfigyelési időszakban a második pillér (ICAAP) része lesz.

A tőkekövetelmény szabályozás európai bevezetését előkészítő intézkedések között említeni kell a **hitelminősítő ügynökségek (HMÜ-k) szabályozásával** kapcsolatos fejleményeket (az ESMA¹¹ véleménykérés és konzultáció a (HMÜ-k) elismerhetőségéről, illetve az EU bizottsági konzultáció a HMÜ-kről szóló 1060/2009/EK rendelet módosításáról), valamint a COREP¹² felülvizsgálatát is.

1.3 Hatásvizsgálatok

A Bázel III és az azt implementáló európai szabályozás (CRR/CRD4) **hitelezésre és reálgazdaságra gyakorolt hatását** számos hatásvizsgálat (EU Bizottság, EBA, IIF) próbálta számszerűsíteni. A különböző eredmények egymásnak gyakran gyökeresen ellentmondanak, s még abban sem egyeznek meg, hogy a pénzügyi rendszer stabilitásának a növekedéséből származó, a GDP-t hosszútávon növelő hatás felül írja-e a rövidtávon jelentkező közgazdasági költségeket (a tőkéhez jutás, illetve a finanszírozás költségének a növekedése, a hitelezési aktivitás visszaesése, stb.). Annyi mindenképpen bizonyosnak látszik, hogy a likviditási mutatók bevezetése ezer milliárd eurós nagyságrenddel növeli az európai bankok pótlólagos forrás igényét. Egy IIF kutatás szerint az a feltételezés sem látszik reálisnak, amely szerint a bankok olcsón juthatnak a szabályozás által megkövetelt többlet tőkéhez és többlet likviditáshoz. Az iparági kritikák arra is rámutatnak, hogy a hatásvizsgálatok többségükben nem számszerűsítik a közel egy időben bevezetni kívánt új szabályok (növekvő tőke- és likviditási követelmények, külön adózás, rendszerszempontról fontos intézmények (SIFIs), válságrendezés, betétbiztosítás, tevékenységi korlátozások, stb.) együttes következményeit.

1.4 Iparági álláspontok

Az Európai Bankföderáció (EBF¹³) már a bizottsági szabályozástervezet júliusi megjelenése előtt is minden lehetséges fórumon igyekezett aktívan befolyásolni a globális és az európai szabályalkotást. Így felhívta a figyelmet a túlzóan szigorú prudenciális szabályozás negatív reálgazdasági hatásaira, valamint rámutatott azokra az európai sajtóságokra, amelyeket feltétlenül szem előtt kell tartani a versenyképesség megőrzése érdekében. Az EBF a lengyel elnökségnek írt levelében megfogalmazta azokat az *alapvető elveket*, amelyekre az EU szabályozó hatóságainak feltétlenül tekintettel kell lenniük. Ezek szerint:

- A bevezetendő szabályozási intézkedések összesített hatását kell értékelni,
- Az európai bankok verseny pozícióját nem szabad veszélyeztetni,
- A szabályozás ne teremtse új verseny egyenlőtlenségi elemeket az EU-n belül,
- A likviditás szabályozás új kereteit tesztelni kell,
- A szabályok bevezetésére megfelelő ütemezést kell kialakítani.

Az EBF az új szabályozás kereskedelemfinanszírozásra (exporthitelezésre), illetve közvetetten a világkereskedelemre és a világgazdaságra gyakorolt negatív potenciális hatásaira is ráirányította a figyelmet.

Az Európai Bizottság júliusi CRR/CRD4 tervezetéhez az EBF részletes véleményt és javaslatokat fűzött, majd kijelölte azt a **tíz legfontosabb kérdéskört** (top ten priorities), amelyben mindenképpen szeretné elérni a javaslatok módosítását. A kiemelten fontos módosítási javaslatok a kisebbségi érdekeltségek beszámíthatóságát, a Bázel I plafon alkalmazását, a likviditási követelmények csoportszintű alkalmazását, a jegybankképes

¹¹ ESMA: European Securities and Markets Authority (Európai Értékpapírpiazi Hatóság)

¹² Common Reporting Framework: közös jelentési keretek

¹³ European Banking Federation

eszközök likviditási tartalékba való beszámíthatóságát, a likvid eszközök tartásával kapcsolatos működési feltételeket, a vállalati betétek kiáramlásának a kezelését, a pénzbeáramlások 75%-os plafonját, a KKV-k kezelését, a szoftvereket más joghatóságokkal konzisztens kezelést, valamint az áttételi rátával kapcsolatos közzétételi követelményt érintik.

Az EBF határozottan elkötelezett az egységes európai szabálykönyv mellett és nem támogatja azokat a törekvéseket, amelyek a nemzeti diszkréciók és opciók körének a kitágítására irányulnak. Azt is elengedhetetlenül fontosnak tartja, hogy az Európai Bizottság az új szabályok bevezetését a világszerte megtörténő (mindenekelőtt USA-beli) bevezetéshez kösse.

1.5 USA-beli szabályozási fejlemények – A CRD 3 bevezetésének a felülvizsgálata

Elvi szinten az USA bankszabályozási és bankfelügyeleti hatóságai elkötelezettek a korábbi bázeli döntések (kereskedési könyv, értékpapírosítás tőkeszükséglete) és a Bázeli III szabályozási csomag bevezetése mellett, ugyanakkor a „Dodd-Frank törvény” külső minősítések felhasználását tiltó rendelkezései akadályozzák az átültetést. Mivel a törvény megváltoztatása a jelenlegi kongresszus alatt valószínűtlen a bevezetés csúszása várható. Erre való tekintettel az EBF elnöke levelet írt a belső piaci biztosnak, amelyben a kereskedési könyv és az újraértékpapírosítás tőkekövetelményét szigorító CRD 3 (Bázeli 2.5) 2012. januári hatályba léptetése elhalasztásának a megfontolását kérte. Ellenkező esetben az európai bankok versenyhátrányba kerülnek USA-beli versenytársaikkal szemben, hiszen a szigorúbb tőkekövetelmények komolyan befolyásolják az intézmények instrumentumokat felszívni tudó (market making) kapacitását. Bevezetés esetén az európai bankoknak nem lesz más választásuk, mint szuverén kötvény és értékpapír készleteik leépítése. Válaszlevelében a biztos - elismerve a határidőben történő USA-beli bevezetés bizonytalanságát, valamint a szabályozási arbitrázs lehetőségét – nem tartotta reális lehetőségnek a bevezetés elhalasztását.

Novemberben az USA szabályozó hatóságai egy olyan szabályozás tervezetet bocsátottak konzultációra, amely bizonyos, igen szűk kivételekkel megtiltja, hogy a bankok

- rövid távú tulajdonszerzést biztosító, saját számlás kereskedést folytassanak értékpapírokkal, derivatívákkal és egyéb pénzügyi instrumentumokkal,
- hedge fund-okat, magán részvény alapokat tulajdonoljanak, szponzoráljanak, vagy egyéb speciális kapcsolatban álljanak azokkal.

1.6 Uniós javaslatok a bankok feltőkésítésére

Megfigyelhető, hogy egyes politikusok és szabályozó hatóságok hajlamosak arra, hogy a válságra a bankok tőkéjének azonnali - a Bázeli III egyezmény hatályba lépését megelőző megerősítésével (is) reagáljanak. Így az EBA a 2011 év eleji európai stressz teszt eredményei alapján kiadta az első formális ajánlását (formal recommendation), amelynek értelmében a nemzeti felügyelteknek az 5 % alatti CT1¹⁴ mutatóval rendelkező bankokat fel kell szólítaniuk tőkehelyzetük azonnali rendezésére.

Októberben – az egyre mélyülő görög, és az abból eredő euró válságra reflektálva – ECOFIN szinten született megegyezés a bankszektor biztonságának a megerősítéséről, amelynek részleteit ugyancsak az EBA hozta nyilvánosságra. Az EBA közlemény kitért a bankok rövidtávú finanszírozásának az ésszerű forrásköltségen való biztosítására, amelynek

¹⁴ core tier 1

kondícióit az Európai Bizottság, az ECB, az EIB¹⁵ és az EBA együtt dolgozzák ki. A tőke-megerősítési csomag megköveteli, hogy a bankok a piaci árak figyelembe vételével átmeneti tőketartalékokat (puffereket) építsenek fel a szuverén kockázati kitétségekre. Ezen felül a bankok alapvető tőkére vetített (core tier 1) tőke megfelelési mutatójának el kell érnie 9%-ot. A megszigorított tőke előírásoknak 2012. június 30-ig kell eleget tenni. Az európai bankok - szuverének miatti szükségletet is tartalmazó - tőkehiánya az EBA decemberben közreadott, szeptemberi adatokon alapuló becslései szerint mintegy 115 milliárd euró.

Az EBF a feltőkésítési tervvel kapcsolatos problémákra sajtóközleményben hívta fel a figyelmet, kiemelve, hogy a legfőbb ideje koordinált európai megoldást találni a szuverén adósságok rendezésére. Hangsúlyozta, hogy a válságért egyes szuverén tagországok, nem pedig a bankok a felelősek. A görög adósság 50%-os diszkontja igen nagy terheket ró a bankokra, s az alapvető tőkére vetített 9 %-os tőke megfelelési mutató is nagyon súlyos követelmény, amely messze túlmegy az előzetes terveken. A szigorúbb szabályozás bevezetésének a felgyorsítása oda vezethet, hogy a bankok nem a tőke megfelelési mutató számlálójának a növelésével, hanem nevezőjének - azaz a hitelezési kapacitás - csökkentésével alkalmazkodnak.

II. A rendszerszempontról fontos intézmények (SIFIs¹⁶, G-SIBs¹⁷) szabályozása - Bankválság-kezelési keretek

II.1 A rendszerszempontról fontos intézmények (SIFIs, G-SIBs) szabályozása

A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság júliusban konzultációs **dokumentumot adott közre a rendszerszempontról fontos globális bankok szabályozásáról**, amely kitér a rendszerszempontról fontos intézményi kör beazonosításának a módszertanára, a szabályozói többlettőke követelményekre, illetve a szabályozás bevezetésének az ütemezésére. A dokumentumot - amely „A rendszerszempontról fontos globális bankok: Értékelési módszertan és kiegészítő veszteségviselési követelmény¹⁸” címet viseli - a tervek szerint átadják a Pénzügyi Stabilitási Tanácsnak (FSB¹⁹), amely globális szinten felelős a rendszerszempontról fontos intézményekkel kapcsolatos kockázatok csökkentéséért. (Az FSB és a BCBS közös jelentést is készített a G-SIBs nagyobb veszteségviselő képességének - magasabb tőkekövetelményének - a makrogazdasági hatásáról, amelyet októberben publikáltak.)

A rendszerszempontról fontos globális bankokat érintően két fő szabályozási törekvés érvényesül:

- A G-SIBs csődvészélyének a csökkentése érdekében a működő (going concern) intézmények veszteségviselő képességének a növelése,
- A G-SIBs esetleges csődjekor fellépő hatások enyhítése, a globális válság megelőzési és válságkezelési keretek javítása.

A Bázeli Bizottság szabályozási javaslata az első célt szolgálja; **pótlólagos tőkekövetelmény** előírásával kívánja csökkenteni a csődbejutás valószínűségét. A G-SIBs nagyobb

¹⁵ European Investment Bank: Európai Beruházási Bank

¹⁶ Systemically Important Financial Institutions: rendszerszempontról pénzügyi intézmények

¹⁷ Global Systemically Important Banks: rendszerszempontról fontos globális bankok

¹⁸ Global systemically important banks: Assessment methodology and the additional loss absorbency requirement

¹⁹ Financial Stability Board

kockázatviselő képességét egy progresszív, közönséges részvénytőkével (Common Equity Tier1 (CET1)) teljesítendő, pótlólagos tőkekövetelménnyel kívánják biztosítani, melynek mértéke 1%-tól 2,5 %-ig terjed a bank rendszerszempontról tekintett fontosságának a függvényében. Hogy a legmagasabb tőkekövetelménnyel sújtott bankokat visszatartsák a materiális növekedéstől, további 1%-os többlet tőkekövetelmény írható elő. A G-SIBs bankok többlet tőkekövetelményét a tőkemegőrzési és anticiklikus többlettartalékokkal párhuzamosan 2016 és 2018 között fokozatosan vezetik be, és 2019. január 1-től alkalmazzák teljes körűen.

Az EBF véleménye szerint a többlettőke követelmény előírás nem megfelelő válasz a nagy intézmények okozta rendszerkockázat egyik fő formájának, a fertőzési hatásnak a kivédésére, a megoldást a megfelelő, határokon átnyúló válságkezelési keretek jelenthetik.

Az FSB októberben konzultációs dokumentumot adott ki a rendszerszempontról fontos globális bankok ***egységes tartalmú jelentési kötelezettségéről*** (common template), amelyben feltárta a különböző területeken (koncentrációs kockázat, piaci kockázat, finanszírozási kockázat fertőzési kockázat és ország kockázat) tapasztalható adathiányokat és javaslatot tett a gyűjtendő adattartalmakra.

II.2 Bankválság-kezelési keretek

Az Európai Bizottság januárban munkadokumentumot tett közzé ***a bankválság-kezelés lehetséges európai kereteinek a technikai részleteiről***. Az új válságkezelési keretek célja, hogy közös és hatékony felhatalmazást, illetve eszközöket adjanak a hatóságok kezébe a bankválságok rendezésére, megóvva az adófizetőket a felmerülő költségektől. A végső cél, hogy a bankok anélkül mehessenek csődbe, hogy veszélyeztetnék a pénzügyi stabilitást, hogy minimálisra csökkenjen a fertőzés kockázata és biztosított legyen az alapvető pénzügyi szolgáltatások folytonossága.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács júliusban közzé tett konzultációs dokumentuma a ***rendszer szempontból fontos pénzügyi intézmények (SIFIs) hatékony válságkezelését*** célozza. A dokumentuma öt külön részben tárgyalja, a válságkezelő képességet és eszközöket, a határon átnyúló megállapodásokat, a válságmegoldás tervezését, a válságmegoldás korlátainak az eltávolítását, továbbá a konzultációt igénylő témaköröket (a hitelezők közötti hierarchia, a betétesek előnyben részesítése, betét védelem a válságkezelés során; illetve az átmeneti intézkedések alkalmazásának a feltételei).

A bankválságok gyakoriságának a csökkentésére, hatásainak az elszigetelésére irányulnak azok a 2011-ben felszínre kerülő szabályozási törekvések is, amelyek korlátozni kívánják a bankok saját számlás kereskedési tevékenységét és tulajdon szerzését (USA), illetve szigorúan körülhatárolják (ring fence) a retail (lakossági, KKV) üzletágakban aktív bankok tevékenységi körét (UK).

Az EBF és az *IBFed*²⁰ támogatja a speciális válságkezelési keretek kidolgozását annak érdekében, hogy megvédjék a társadalmat a válság okozta költségektől és minimalizálják a fertőzési hatást.

²⁰International Banking Federation: Nemzetközi Bankföderáció, tagjai az Amerikai USA Bankszövetség, az Ausztrál Bankszövetség, a Kanadai Bankszövetség, a Kínai Bankszövetség, az Európai Bankföderáció, az Indiai Bankszövetség, a Japán Bankszövetség, a Koreai Bankföderáció, az Orosz Bankszövetség és a Dél-Afrika Bankszövetség.

III. Pénzügyi Felügyelet - Európai Bankhatóság

A 2011-es évben A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság, illetve a Közös Fórum²¹ felülvizsgálta és korszerűsítette a felügyeletre vonatkozó korábbi útmutatásokat. Így decemberben konzultációs dokumentumot tettek közzé **a hatékony bankfelügyelet alapelveiről**, illetve **a pénzügyi konglomerátumok felügyeletének az alapelveiről**.

2011 január elsejétől a korábbi döntéseknek megfelelően ténylegesen működni kezdett az **új európai felügyeleti struktúra: megalakult az Európai Rendszerkockázati Tanács** (European Systemic Risk Council) és felállt a **Pénzügyi Felügyeleték Európai Rendszere** (European System of Financial Supervision). A korábbi bizottságok átalakulásával létrejöttek **a bankok, az értékpapír piacok, illetve a biztosítók és foglalkoztatói nyugdíjpénztárak felügyeletéért felelős európai hatóságok** (EBA: European Banking Authority, ESMA: European Securities and Markets Authority, EIOPA: European Insurance and Occupational Pensions Authority, együtt ESAs).

Az Európai Bankhatóság - a fentebb már tárgyalt tevékenységein túl - 2011-ben útmutatót adott ki a vállaltirányításról (GL 44), javaslatot tett a likviditás figyelés egy további eszközére és vizsgálta bankok 2010-es (3 pilléres) jelentéseinek a transzparenciáját. Ezen kívül négy új konzultációs dokumentumot tett közzé: Konzultációs dokumentumok a javadalmazási gyakorlatokkal kapcsolatos adatgyűjtésről (CP 46, CP 47), Konzultáció a stressz VAR²²-ről (CP48), Konzultáció a járulékos nem-teljesítési és a migrációs kockázat tőkekövetelményéről²³ (CP49), Konzultáció a jelentési kötelezettségekre vonatkozó ITS²⁴-ről (CP50). A CRR/CRD4 elfogadását követően, ahhoz kapcsolódóan az EBA-nak nagyszámú bevezetési technikai sztenderdet kell kidolgoznia, amelyben számít a nemzeti felügyeletnek együttműködésére.

IV. További szabályozási fejlemények

A 2011-es szabályozási fejlemények között globális szinten kiemelésre méltó még a Pénzügyi Stabilitási Tanács **árnyékbanki tevékenységgel** kapcsolatos konzultációja. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság a már említetteken túl konzultációt folytatott **a banki belsőellenőrzési funkcióról** is.

Unió szinten napirenden volt a **befektető védelmi direktíva** és a **betétvédelmi direktíva** módosítása (a kártalanítás kötelező összege, az alapok minimális feltöltési célszintjének az előírása, kifizetési határidők, stb.), de megegyezés hiányában a módosítási javaslatok nem kerültek elfogadásra.

²¹ Joint Forum: A BCBS, az IOSCO (International Organization of Securities Commissions) és az IAIS (International Association of Insurance Supervisors) közös szervezete

²² Value at Risk: Kockázattalított érték

²³ IRC: Incremental Risk Capital Charge

²⁴ Implementing Technical Standard: bevezetési technikai sztenderd